БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 192 (11178) | 1966 оной августын 14, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй обкомой III пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

…густын 12-то КПСС-эй Буряадай обкомой …ленум болобо. Пленум дээрэ иимэ асуу…уд зүбшэн хэлсэгдээ:

…КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй дүн… болон областной партийна организациин …лгонууд.

…Партида абаха, залуу коммунистнуудые …үжүүлхэ талаар областной партийна ор…зациин зорилгонууд.

…гэдэхи асуудалаар КПСС-эй обкомой нэ…и секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВ …хэл хэбэ.

…лидхэл тушаа үгэ хэлэһэн хүнүүд; нүхэд … СКУБАРЕНКО—КПСС-эй Прибайкаль… райкомой секретарь, О. В. МАКЕЕВ—…СР-эй Наукануудай академиин Сибириин …лениин Буряадай филиалай Президиумэй …үлэгшэ, Б. Д. АНГАРХАЕВ—Бэшүүрэй …гай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управле… начальник, А. Д. ТАХАНОВ— КПСС-эй …нэй райкомой секретарь, А. Г. РАНДИН …риин аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин …влениин начальник, Н. А. МЕЛЬНИКОВ, …лэнгын совхозой директор, П. Н. ИВА…—Хяагтын аймагай хүдөө ажахын үйлэд…ин управлениин начальник, А. К. ЧЕБУ…Н—Улаан-Үдын аймгүйсэдкомой түрүүлэг… А. Р. ПОТЕПАЛОВ—Зэдын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Н. Н. ХОРОШИХ—Мухар-Шэбэрэй хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник, Е. Ф. ЕЛИЗОВ—Хүдэриин совхозой директор, В. Г. БОЛЬШАКОВ—республикын мелиораци болон уһанай ажахын управлениин начальник, Н. Е. МЕДВЕДЕВ—КПСС-эй обкомой секретарь.

Хоёрдохи асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. ПРОДАЙВОДА элидхэл хээ.

Элидхэл тушаа эдэ хүнүүд үгэ хэлэбэ: нүхэд А. С. СЫРЕНОВ—КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь, К. А. КАЛАШНИКОВ—КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь, И. А. АНТАКШИНОВА — КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь, В. П. ШАБАГОРОВ—КПСС-эй Баргажанай райкомой секретарь, Г. К. ЖУКОВА — ВЛКСМ-эй обкомой секретарь, В. К. ВОЗЖАЕВ—КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь, М. Е. ТУГУТОВ—ЛБРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо, Н. Б. ПАВЛОВ—КПСС-эй Яруунын райкомой секретарь.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа пленум тогтоолнуудые баталан абаа.

Пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй обкомой секретарь болон бюрогой гэшүүнээр нүхэр Н. В. БУТУХАНОВ һунгагдаба.

АМАРШАЛГЫН ТЕЛЕГРАММА

…Нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин нүхэр …идель Кастро Руста амаршалгын телеграмма …гэжэ, 40 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуу…н, КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын …хы совет арадай зүгһөө, мүн өөһэдынгөө зүг…өө тэрэнние халуунаар амаршалаа.

…Кубын национальна баатар, аха дүү ороной …радай зол жаргалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ бү…ы хүсэ шадалаа зорюулдаг хүтэлбэрилэгшэ бай…ан танние бидэнэр амаршалнабди гэжэ телеграм…а соо хэлэгдэнэ.

СССР-эй болон Кубын республикын хоорондохи аха дүүгэй хани барисаан бэхижэн хүгжэнэ. Манай партинуудай болон гүрэнүүдэй нягта харилсаа холбоон арадуудай антиимпериалис тэмсэлдэ, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай болон дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй хэрэгтэ, эб найрамдалай болон социализмын хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно.

Ута наһа наһалхыень, элүүр мэндэ ябахыень, партийна болон гүрэнэй ажал ябуулгада шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень Фидель Кастрода Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин хүсөө.

(ТАСС).

ДАРХАН СОЛО

…Барилгаша хүн өөрынгөө мэр…жэлээр омогорходог зантай. Га…рай хурьһые хоёр хүлөөрөө ба…ар гэшхээд, нюур шарайдаа …рай гэрэл бадарган, оршон гой…ние зэзэн ёһоор хаймадан шэр…жэ, хэһэн хэрэгүүдээ урма тү…өөр дурсан һанадаг. Хэлэһэн …гэ бүхэниинь арсашагүй бата, …гнүүргэй, задарюун байдаг. …мэшье байнгүй яахаб. Юуб …эдэ, газар түбимнай имагтал …арилгаша хүнэй алтан гарнуудай …аар шэмэг һайхан барилгын …агуудаар бүрхөөгдэжэ, хүнэй …байдалай залирашагүй мүнхэ …лээмтэ болон оршоно.

Улаан-Үдэеэ харалши —
хэды шэнэ байшангууд
Урдашни үндын жарынэб,
харайлдааша трамвайнууд
Ямар гэгээн бодолнуудаар
ухаа сэдьхэлыеш хүлгүүлнэб,
Ямар нарата хүгжэмөөр
эльгэ зүрхыеш жэргүүлнэб!
Барилгаша хүнэй мэргэжэл
…аанашье, хэзээшье хүндэтэй, со…той байһан түүхэтэй. Илангаяа Совет орон дотор барилгаша хүнэй …жал хэрэг тон үндэрөөр сэгнэгдэдэг.
Барилгашан, шинии сэдьхэл,
булаг мэтэ, һайхан лэ.
Барилгашан, шамай хэзээш
дурдан, магтан байхабди.
Барилгашан, шинии соло,
огторгойдол, үндэр лэ.
Барилгашан, шинии ажал—
шүлэг, дуунай енһэр лэ.

Манай Буряадта хамта дээрээ 16 мянга гаран хүдэлмэришэд, хоёр мянгаад инженернүүд болон …хнигүүд ажаллана. Тэдэнэй …лаһаа РСФСР-эй 6, Буряадай …ССР-эй 27 габьяата барилгашад …одорон гаранхай. Олон түрүү ба…рилгашад гүрэн түрынгөө үндэр …агналнуудта хүртэнхэй. Долоон …элэй түсэбые эрхим һайнаар …үүргэһэнэй түлөө үсөөн бэшэ барилгашуул Ленинэй орденоор, «Ажалай Улаан Тугай», «Хүндэ…лэй тэмдэгэй» орденоор, «Ажалай габьягай түлөө», «Ажалдаа …алгарһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаһан. Жэшээлхэдэ, 834-дэхи мостопоездын прораб Е. Н. Кабашов, Тимлюгэй цемент, шифер гаргадаг заводой электромонтернуудай бригадир А. Н. Алендинов, Улаан-Үдын шэлэй заводой директор А. Р. Болотов, …ы үйлэдбэрилгын машинист … Н. Стунаков гэгшэд гүрэн түрынгөө эгээл дээдын хайра—Ленинэй ордендо хүртэнхэй.

Мүнөө республика доторнай барилгын ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Хаа хаанагүй тэнгэриин сэнхиртэ барилгын крануд ёрбойлдон харагдана. Ниислэл хотоёо анхараад үзэе. Үргэн сэлюун үйлсэ, гудамжанууд, мү…нэ үеын архитектурын ёһоор зохёогдон баригдаһан гоё һайхан табхар шулуун гэрнүүд үдэр бүри олошорно. Эдэ бүгэдэ—манай барилгашадай дуута ажалай хэшэгүүд.

Мүнөөдэр—Барилгашадай үдэр. Энэ заншалта һайндэрөө республикымнай уран гартай дархан солото нүхэд ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэн угтана. Элдэб организацинууд болон предприятинуудай захил хангаха барилгын түсэб 101 процент дүүргэгдээ. 834-дэхи мостопоездын коллектив түсэбһөө гадуур 3,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайе байрын гэрнүүдээр бүрхөөгөө. «Бурятцелинстрой» трестынхид олон барилгануудые түсэбһөө гадуур бодхоонхой Буряадай барилгын управлениинхид 6,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд болон хэдэн промышленна барилгануудые мүн лэ түсэбһөө гадуур бүтээнхэй.

Шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор барилгын хүдэлмэри республика доторнай бүри үргэн далайсатайгаар ябуулагдахаар хараалагдана. 1970 ондо барилгын хэрэгтэ мүнгэ һомололго 1965 оной-хиһоо 2 дахин ехэ болохо. Табан жэлэй туршада иимэнүүд томо барилганууд түгэсхэгдэхэ: Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, Онохойн болон Выдринэй гэр барилгын комбинадууд, Баргажанай модо бэлэдхэлэй нэгэдэл болон хүнгэн промышленностиин хэдэн олон предприятинууд. Гэр байрануудые барилга жэл бүри үргэнөөр бэелүүлэгдэхэ. Табан жэлэй хугасаа соо хамта дээрээ 1,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд, 25,7 мянган һурагшадые багтааха һургуулинууд, 1,8 мянган һууритай хүүгэдэй саадууд баригдаха байна. Ашагта малтамалнуудаар элбэг баян Баунтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта хүдэлмэришэдэй шэнэ тосхонууд үндын бодохо. Хүдөө нютагуудта барилга илангаяа ехээр дэлгэрхэ. Республикымнай хүдөө ажахыда шухаг хэрэгтэй барилгые бэелүүлхэ талаар табан жэл соо 70 миллион түхэриг мүнгэн һомологдохо. Гадна хүдөө нютагуудта хүнүүдэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хангаха барилганууд мүн лэ үргэнөөр бүтээгдэхэ байна.

Тобшолон хэлэхэдэ, ерэхэ жэлнүүдтэ республикымнай барилгашадай хэхэ ажал тон ехэ. Ушар иимэһээ мүнөө барилгашан бүхэн бригада соогоо арга боломжонуудаа шэнжэлэн хаража, шэнэ зорилгонуудые урдаа табина. Гол фондынуудай түхэриг бүхэниие аша туһа ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадаха, хүдэлмэриингөө шанарые улам һайжаруулха, ажалай бүтээсые эршэ түгэсөөр дээшэлүүлхэ хэрэг—манай барилгашадай нангин уялга.

Һайндэрөөр, дархан солотон! Табан жэлэй түсэбые эрхимээр дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хамсынуудаа шуужа, шэнэ амжалтануудые туйлан, алдар нэрээ бүри дээшэнь үргэхэтнай болтогой. Ажал хэрэгтнай, сэсэг мэтээр, һалбаржа, замби дэлхэйн залаа болон мандаг лэ!

12 жэлэй туршада Яков Михайлович Андреев барилгашан хүнэй нэрэ солые үндэрөөр үргэжэ ябана. Энэмнай Коммунис ажалай ударник. 3-дахи барилга хабсаралгын управлениин комплексно бригадын бригадир. Тэрэнэй бригада мүнөө хүгжэмэй училищиин байшан гэрые үндылгэн бодхоно. Зураг дээрэ: Я. М. Андреев.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МҮНӨӨДЭР—БАРИЛГАШАДАЙ ҮДЭР

Мэлс САМБУЕВ

ЗАЛУУ БАРИЛГАШЫН ҮГЭ

Барилгаар ёрбойжо бодоһон
Сибирьтээ
Баруун зүгэй турист бэшэ һэм.
Байшангайнь хирпиисэ бүхэнние
дэбдилсээд,
Баяртайгаар коммунизмын туг
үргэлсэнэм.

Анжарагты,
намгүйгөөр Ангара дээрэ
Асари турбинануудые
эрьюулээгүйл Падун.
Захалаагүй намгүйгөөр хүнүүд
хээрэ
Зоригой дэлисэ,
ажалай дуу.

Эшэнэгүйб,
ажалай зулайһаа хүнүүдтэ
Эдир үетэнэй үмэнэһөө хэлэхэеэ:
«Эгээ золтой хүнби,
хэрбээ
Эсэшэгүй дабшахал һаа хамагай
түрүүндэ!»

Барилгаар ербойжо бодоһон
Сибирьтээ
Баруун зүгэй турист бэшэ һэм.
Үдэр бүхэнэйм алхаса һүртэй—
Үзэсхэлэн хубисхалай хабаатан
гээшэб!

Урмашуулга хэрэглээд байхада...

Жэл ерэхэ бүри хүдөө нютагаймнай түхэл шарай хубилна. Аймагай түб, колхоз, совхозуудта байрын, культурна ажаһуудалай шэнэ гэрнүүд олоор бодхоогдоно. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй барилгашадай гараар бүтээгдэнэ. «Бурятцелинстрой» трестын 173-дахи оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннынхид (начальнигынь М. Г. Богданов, парторганизациинь секретарь В. В. Протопопов) Барилгашадай үдэрые ажалай эрхим амжалтануудаар угтажа байна.

Тус һайндэрые угтуулан, тэдэнэр абаһан социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэнхэй. Оньһожоруулгын аргаар 60 мянган кубометр газар малтагдаа. 16 мянган тахяагай байха 2 байра, тус тустаа 2—8 квартиратай табан гэрнүүд баригдаа. Объектнүүд эрхим һайн сэгналтэтэйгээр тушаагданхай. Ажалай бүтээсын ургалта салин хүлһэнэй фондын гаргашые нэгэ процентээр ахижа гараа.

173-дахи колоннын барилгашад энэ жэлдэ илангаяа аша туһа ехэтэйгээр ажаллажа, абаһан даабаринуудаа гүйсэд һайнаар дүүргэнэ. Иимэ амжалта юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, эмхи журам һайнтайһаа. Хүшэр хүндэ ажал оньһожоруулха талаар элдэб машинануудые хэрэглэжэ шадаһан ушарһаа. Хүдэлмэринь зогсолтогүй, һаадгүйгөөр ябуулагдана.

Даабаряа болзорһоо урид, шанар һайнтайгаар дүүргэһэнэй түлөө барилгашадта мүнгэн шангууд барюулагдана. Урмашуулгын энэ гурим хүдэлмэришэдые ажалай бүри ехэ амжалтада зоригжуулна.

И. ДАЛБАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ТУШААЛГААР 1966 ОНОЙ ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ АВГУСТЫН 10-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Ноохой	Үндэгэн
Баргажанай	39	64	96	100,2
Бэшүүрэй	48	83	118	102
Зэдын	52	79	128	92
Яруунын	33	82	147	123
Баунтын	31	86	—	—
Загарайн	59	77	107	95
Захааминай	55	78	125	94
Кабанскын	92	86	96	159
Прибайкалиин	77	85	105	65
Хяагтын	35	83	104	93
Мухар-Шэбэрэй	49	85	108	110
Сэлэнгын	41	83	124	108
Түнхэнэй	64	81	88	117
Ахын	3	36	—	97
Улаан-Үдын	60	84	108	113

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Ниитынгээ малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахын тула Сэлэнгын Тельманай нэрэмжэтэ колхозойхид ехэхэн оролдолго гаргана. Эндэ 41 үбһэшэдэй звенонууд байгуулагданхай. Урда жэлнүүдтэ сабшуулагдадаггүй Номохон гэжэ газарта Александр Ядринай хүтэлбэрилдэг оньһото техникээр зэбсэгжэһэн звено хүдэлнэ. Тэдэ 5 мянган центнер үбһэ бэлдэхэ юм. Энэнэйнь 2 мянганиинь түсэбһөө гадуур бэлдэгдэхэ үбһэн болоно.

Энэ газарта оньһожоруулагдамал звено һаяхан гарабашье, 120 гектар сабшажа, 650 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэһэн байна. Звено августын 20 болотор түсэбөө дүүргэхээр хараална.

М. БАТОНН.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын барилгын организацинуудай үйлэдбэриин түрүүшүүлые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха тухай

Капитальна барилгаар ажалай үндэр амжалтануудые туйлаһанай түлөө Барилгашадай үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха:

Гусятинский Федор Евгеньевичые—Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай директор.

Гладышев Евгений Евгеньевичые — Улаан-Үдын авиационно заводой капитальна барилгын управлениин үйлэдбэриин техническэ таһагай начальник.

Клименко Евгений Лонгиновичые—Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин бригадир.

Лобанов Иван Иннокентьевичые—«Сибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин прораб.

Лукьянов Иван Владимировичые—Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин шулуушан.

Малых Геннадий Анатольевичые—«Сибтехмонтаж» трестын Забайкальска хабсаралгын управлениин үйлэдбэриин техническэ таһагай начальник.

Назимов Леонид Константиновичые—«Бурятцелинстрой» трестын барилгын материалнуудай Гусиноозерско комбинадай механическа цехэй токарь.

Нарыгин Валентин Ивановичые — «Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэлэй горно цехэй мастер.

Осипов Валентин Степановичые—Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай ахалагша инженер.

Паршин Николай Алексеевичые—«Востоксантехмонтаж» трестын Улаан-Үдын управлениин начальник.

Раднаев Даши Цыремпиловичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин модошо дархан.

Русина Мария Егоровнае — Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой капитальна барилгын таһагай хүдэлмэришэн.

Серов Филипп Родионовичые—«Бурятцелинстрой» трестын Загарайн леспромхозой слесарь.

Ступак Петр Филипповичые — «Бурятцелинстрой» трестын 466-дахи оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын ахалагша инженер.

Тугаринов Иван Николаевичые—«Востоксантехмонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин слесарьнүүдэй бригадир.

Шанаршеев Владимир Владимировичые — 56-дахи оньһожоруулагдаһан колоннын барилга-хабсаралгын дүрбэдэхи управлениин тракторист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ,

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной августын 12.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Капитальна барилгын хүгжэлтэдэ ажалай габьяа харуулһанай түлөө Буряадай АССР-эй Габьяата барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Дубровский Борис Михайловичта—барилгын талаар Улаан-Үдын авиационно заводой директорэй орлогшо.

Одноворченко Анна Николаевнада—Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной августын 12.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. Ф. КУТЫРЕВТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Капитальна барилгын хүгжэлтэдэ ажалай габьяа харуулһанайнь, үйлэдбэридэ шэнэ техникые эрхим һайнаар нэбтэрүүлһэнэй түлөө «Сибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин начальник **Кутырев** Михаил Федоровичто—Буряадай АССР-эй Габьяата инженер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной августын 12.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIII съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ олониитэ колхознигуудай, хүдөө ажахын предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, мэргэжэлтэдэй ажалай эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ зорилгоор «Хүдөө ажахыда бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай» тогтоолые СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС баталан абаа.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ороной нютаг нютагуудһаа союзна болон автономито республиканууд, хизаар, область, район болон колхоз, совхозууд, тиихэдэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын, «Союзсельхозтехникэ» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй талаар гүрэнэй комитедэй сэхэ мэдэлдэ байдаг предприятинууд болон организацинууд—һалбариин талые баримталан хабаадаха байна.

Союзна болон автономито республикануудые, хизаар, область, район болон колхоз, совхозуудые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын сэхэ мэдэлдэ байдаг предприятинууд болон организацинуудые, тэрэшэлэн СССР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Союзсельхозтехникэ» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй талаар гүрэнэй комитедэй предприятинууд болон организацинуудые—бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадые урмашуулхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд, министерствэнүүд, зургаанууд болон Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд, мүн мүнгэн шангууд байгуулагдаа.

Колхозууд, районууд, областьнууд, хизаарнууд болон республикануудта—бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадта үгтэхэ шангуудай мүнгэ зөөри СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын сметээр хараалагдаха байна. Совхозуудай, гүрэнэй бусад предприятинууд болон организацинуудай коллективүүдэй шангууд зохихо предприятиин гү, али организациин түсэбһөө гадуур олоһон ашаг олзоһоо гү, али түсэбһөө гадуур хэгдэһэн алмалтаһаа түлэгдэхэ байна.

Ороной нютаг нютагуудаар хүдөө ажахыдахи бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалга, колхоз, совхозууд, районууд, областьнууд, хизаарнууд, автономито болон союзна республиканууд дамжуулгын улаан тугуудые олголго, тэрэшэлэн мүнгэн шангуудые үгэлгэ жэлэй турша соо хэгдэһэн хүдэлмэриин үрээр, СССР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын, «Союзсельхозтехникэ» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй талаар гүрэнэй комитедэй мэдэлэй предприятинууд болон организацинуудта, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын сэхэ мэдэлдэ байһан предприятинууд болон организацинуудта квартадай хүдэлмэриин дүнгөөр тодорхойлон тогтоогдохо байна.

Хүдөө ажахыдахи бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр республика, хизаар область болон райондо үгтэһэн мүнгэн шангай 70 процентһээ бага бэшэнь үйлэдбэриин түрүүшүүлые, ажахынуудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдые шагналгада зорюулагдаха ёһотой гэжэ тогтоогдоо.

Социалис мүрысөө бури һайнаар хүтэлбэрилхэ, нютаг нютагуудта мүрысөөнэй ябасые ходо-доо шалгажа байха, дүнгүүдыень хаһа саг соонь гаргажа, үргэнөөр тунхаглажа байлгые хангаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствэдэ, «Союзсельхозтехникэ» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй талаар гүрэнэй комитедтэ, Хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай Центральна Комитедтэ дурадхагдаа.

Союзна республикануудта колхозуудай, совхозуудай мүн хүдөө ажахын, уһанай ажахын, «Сельхозтехникын» болон бэлэдхэлэй бусад предприятинуудай болон организацинуудай социалис мүрысөө эмхидхэлгые һайжаруулха тухай асуудал республиканска профсоюзуудай соведүүдтэй хамта хаража үзэхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Республиканска мүрысөөндэ илаһан колхозуудые шагнахын тулада жэл бүхэндэ мүнгэ зөөри һомолдог байхые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ һанамжалан дурадхагдаа.

Колхоз, совхозуудай, лесхозуудай болон хүдөө ажахын бусад гүрэнэй предприятинууд болон организацинуудай мүрысөө эмхидхэхэдээ союзна республикануудта гү, али һалбари һалбаринуудта бүхы дээрэнь мүрысөө хэхэ, дүнгүүдыень гаргаха гурим тогтоохыень, кварталай гү, али хүдөө ажахын хүдэлмэриин үеын ажалай үрэ дүнгөөр дамжуулгын Улаан тугуудые олгохыень, мүнгэн шангуудые үгэхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, профсоюзуудай республиканска Соведүүдтэ, тэрэшэлэн СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта, профсоюзуудай ЦК-нуудта зүбшөөгдэһэн байна.

Ажахын ябуулгын үрэ дүнгөөр предприятиин фондтой боложо шадаагүй, тиимэ совхозууд дотор болоһон мүрысөөндэ хабаадагшадые урмашуулха фонд байгуулха гурим тогтоохыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Финансын министерствэдэ, Ажалай болон салин хүлһэнэй асуудалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедтэ даалгагдаа.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа РСФСР-эй Ниитын аюулгүйе сахиха республиканска министерствые РСФСР-эй Ниитын аюулгүйе сахиха союзно-республиканска министерство болгоо.

МҮНӨӨДЭР—БАРИЛГАШАДАЙ ҮДЭР

Горнорудна болон металлургическа промышленностиин томо предприятинуудай барилгаар долоон жэлэй түсэбые эрхимээр дүүргэхэ хэрэгтэ комсомолшууд, залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулһанай түлөө Кривой Рог городой комсомолой организаци Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомольскэ барилгануудай город—Кривой Рог.

ТАСС-ай фотохронико.

БАРИЛГАШАНАЙ НЭРЭ ОМОГОРХОЛТОЙ

СССР-эй Госстройн Түрүүлэгшын орлогшо И. А. ГАНИЧЕВАЙ хөөрөөн

Советскэ Союз асари ехэ барилгын талмай болоно. Барилгашад хадаа ороной хүдэлмэришэн ангиин эгээн томо отрядуудай нэгэн юм. Тэдэнэр мүнөөдэр заншалта һайндэрөө тэмдэглэжэ байна. Барилгашадай үдэртэй дашарамдуулан, ТАСС-ай корреспондент СССР-эй Госстройн түрүүлэгшын орлогшо И. А. Ганичевтай уулзажа, хэдэн асуудалда харюу үгэхыень тэрэниие урибан байна.

— Барилгын талаар долоон жэлэй гол дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгыт?

Гол дүнгүүд гэхэдэ, үнгэрһэн долоон жэлэй үедэ 5500 томо промышленнэ комбинат, завод, фабрика болон тус тус үйлэдбэринүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Гол түлэб барилгашадай ажалай ашаар промышленностиин гол фондонууд хоёр тухай дахин нэмээ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, 1958 он хүрэтэр Советскэ Союзай түлэһан үйлэдбэриин хэмжээнэй шэнэһэн шэнэ үйлэдбэринүүд үнгэрһэн долоон жэлэй турша соо байгуулагдаа. Тиихэтэй хамта орон дотор хамта дээрээ 556 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай —совет засагай тогтоһонһоо хойшо үнгэрһэн бүхы урда тээхи жэлнүүдэйхиин шэнээн шахуу байрын гэрнүүд орон дотор баригдаа. Эдэ үнэмшэлтэй тоонууд түрэл совет гүрэнэйнгөө хүгжэлтэ тухай ороолдог совет хүн бүхэниие баясуулангүй байжа шадахагүй. Өөрынгөө экономикые хүгжөөхэ талаар манай ороной ямар ехэ арга боломжонуудтай байһые эдэ баримтанууд харуулна.

— Табан жэлэй турша соо барилгашад юу хэхэ байнаб?

Эдэ зорилгонуудые КПСС-эй XXIII съезд тодорхойлон һэн. Арадай ажахыдахи капитальна барилгын хэмжээн табан жэлэй турша соо 310 миллиард тухай түхэриг болохо, урда табан жэлэйхидэ орходоо 47 процентээр нэмэхэ байна. Урдахи табан жэлэйхитэй сасуулбал, химическэ промышленностиие хүгжөөлгэдэ хоёр дахин шахуу, хара металлургиие—70 тухай процентээр, энергетикые, машина бүтээлгые болон түлишэн промышленностиие—50 процентээр, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ 84 процентээр ехэ мүнгэн зөөри һомологдохо байна.

Манай орон дотор хэдэн арбаад шэнэ электростанци баригдаха. Конаковско, Новочеркасска, Рефтинскэ, Луганска, Криворожско, Бекабадска, Ермаковско болон бусад түлишөөр хүдэлдэг электростанцинуудай хүсэншэдынь нэмээдэхэ. Волго, Кама болон Днепр мүрэнүүд дээрэхи хэдэн олон станцинуудые бултыень хүсэлдүүлэн барилга түгэсхэгдэхөөр хараалагданхай. Дэлхэй дээрэхи эгээн томо Красноярска гидроэлектростанци ашаглалгада үгтөө.

Металлургическа предприятинуудта барилгын болон хабсаралгын ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Новолипецкэ, Череповецкэ, Баруун-Сибириин металлургическа заводуудта, Нижне-Тагильска, Магнитогорско, Орско-Халиловско комбинадуудта болон бусадта шэнэ цехүүд, агрегадууд ашаглалгада үгтэхэ. Һая болотор хэрэглэгдээгүй орходоо һургаггүй хүсэтэй домно, стан болон конвертернүүдые предприятинуудые хангаха гэжэ мүнөө шиидхэгдэһэниинь һайшаалтай байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, барилгашад болон хабсаргашад өөрын жалнуудта олон шэнэ өөдэ нарин техническэ болон эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэхэ болоно гэшэ.

Химиин барилганууд дээрэ урда жэлнүүдэйхи шэнги ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Инженерэй һанал бодолой талаар угаа һонирхолтой үйлэдбэринүүд Могилевто, Полоцкдо ашаглалгада үгтэхэ. Могилев синтетическэ утаһанай комбинадтай болохо. Полоцкдо химическэ комбинат полиэтилен болон нитрон утаһа гаргадаг болохо. Эрхим шанартай каучук гаргаха талаар дэлхэй дээрэхи тон томо предприятинуудай нэгэн болоогшо Нижне-Камска химическэ комбинат ашаглалгада үгтэхэ юм. Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ целлюлозын болон картонно томо үйлэдбэринүүд байгуулагдаха. Тэдэнэй тоодо Братска ой модоной промышленна комплекс, Красноярска целлюлозно-саарһанай комбинат, Комсомольск-на-Амуре городой целлюлозно-картонно комбинадай нэгэдэхи ээлжээн оролсоно. Гурбан зуу шахуу предприятиние, тэрэ тоодо зуу гарам оёдолой фабрикые хүнгэн промышленность абаха.

Тобшоор хэлэхэдэ табан жэл соо ехэ барилга хэгдэхэ болоно. Эгээл гол юумэн гэхэдэ, капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие эгээн лэ ехэ аша үрэтэйгөөр хэрэглэдэг болохо шухала. Ашаглалгада үгтэхэ ёһотой барилгануудые болзорһоонь урид бодхожо дүүргэхэ хэрэгтэй.

— Гэр байра барилгын программа тухай хөөрэжэ үгыт?

Совет засагай тогтоһонһоо хойшо городууд болон тосхонуудай байрын фонд ниитэ дээрээ долоо дахин нэмээ. Һүүлшын арбан жэлэй турша соо ороной бүхы хүн зоной хахад тухайнь шэнэ байрануудта ороһон гү, али байраяа үргэдхэн һайжаруулһан байна. Гэбэшье байрын асуудал олон гэр бүлэдэ эгээн лэ шухала асуудал байһан зангаараа. Эгээл имэһээ эхилээд байһан табан жэлдэ 480 миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра хамта дээрээ баригдахаар хараалагдаһан байха юм. Тэрээнһээ гадна, хүн зоной болон колхозуудай зөөреэр хүдөө нютагуудта хоёр-хоёр хахад миллион байрын гэр баригдахаар хараалагдана. Хараалагдаһан программые бэелүүлгэ 65 миллион тухай хүниие шэнэ байрануудта оруулха, байрыень һайжаруулха арга олгохо байна. Олон һургуули, хүүгэдэй, медицинскэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай болон элеэ хоолой предприятинуудай байшангууд баригдаха ёһотой.

— Танай хөөрэжэ үгэһэн бүхы даалгабаринуудые дүүргэхын тулада барилгашад ямар арга боломжонуудтайб?

Барилга материальна үйлэдбэриин томо индустриальна һадбари болонхой. Орон дотор нарин һайн техникэтэй 1400 подрядна трест, 11 мянга шахуу управлени байгуулагданхай. Эдэ бүгэдэ барилгые техническэ болон эмхидхэлэй дээдэ хэмжээндэ бэелүүлжэ һайнаар, гоё һайханаар, [...] сэнтэйгээр бариха арга олгоо[...]

Барилгашад ажал хүдэл[...] эмхидхэлгые нарижуулан һа[...] руулжал байһаар. Энэ зори[...] түсэблэлгын болон экономи[...] урмашуулгын аша үрэ бүри[...] тэй онол аргануудые нэбтэр[...] хэ талаар дурадхалнууд үр[...] шалгагдадаг. Дээрэһээ бата[...] даг түсэбтэ даалгабаринуудые[...] лээд ехээр хорооха гэжэ ха[...] һан туршалгада анхарал [...] дуулхаар байна. Тиихэдэ [...] сооһоо эгээн шухалань бари[...] бэлэн болоһон продукциие [...] лалгада оруулха ябадал ба [...] бельна байлга болоно. Иимэ [...] шалга тусхайлбал Главмосс[...] организацинуудта хэгдэдэг.

УССР-эй барилгын минис[...] ствын организацинуудта [...] мэришэдэй ажалай түлөө[...] шагналгын гурим хэрэглэ[...] ямараар нүлөөлдэг байһые ш[...] жа үзэбэл һонирхолтой. Хү[...] ришэдэй, үйлэдбэриин звено[...] болон бригадануудай ажалай [...] лөөһэн даалгабари дүүргэһэн[...] түлөө үгтэхэ, тиихэтэй хамта [...] хим болон һайн шанартай хү[...] мэриин түлөө шагнал үгэлс[...] дэг байха юм.

Эдэ болон бусад туршалга[...] дые үнгэргэлгэ, барилгын [...] низацинуудта экономическа [...] дэлмэри эдэбхитэй болголго [...] рилгын үйлэдбэридэ түсэблэ[...] болон экономическа урмашу[...] гын гуримые һайжаруулха зор[...] готой дурадхалнуудые бэлэд[...] арга олгоо.

Барилгашадай ажал ма[...] орондо ехэ хүндэтэй гээд [...] Ганичев түгэсхэлдөө хэлэ[...] гара мянган барилгашад СССР[...] орденууд болон медальнуу[...] шагнагдаа. Тэдэнэй эгээн э[...] мүүдтэнь—380 хүдэлмэришэ[...] лон мэргэжэлтэд Социалис [...] лай Геройн нэрэ зэргэ олго[...] Шэнэ заводууд болон городу[...] бодхогшодой, шэнэ харгы зам[...] шадай болон хада уулые тун[...] туннельнүүдые малтагшадай о[...] долгонуудые үндэрөөр сэгнэ[...] олон юумэ хэхые уялгална, зор[...] жуулна.

Таряа хуряалгадаа бэлэн гүт?

ОРООҺОЁО ХААНА АДХАХА ЮМ

Заха хизааргүй гэхээр үргэн Хүнтэйн талада энэ жэлдэ тарнанай ургаса яһала һайн. Мүнөө шэниисэ, хара тарян, ешмээн хүсэд хоолослоод, түлөг эдеэшэжэ, зарим газараараа үлэ мэдэг шарлан харагдадаг болоно байна.

Иигээд удахагүй, хэдыхэн хоногһоо зарим эртэ тариһан газарай ургаса түүбэрилэн хадажа эхилхээр болохонь. Тиигээдшье Хүнтэйн талада тарянай ургаса бэшэ тээхидэ орходоо нэгэ бага эртэ эдеэшэдэг гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл харуулна. Эгээл тиимэһээ эндэхи ажахынууд ургаса хуряалгадаа үниндэй һайнаар бэлдэжэрхёод, тарянгаа үглөө мүнөөшье орохоор бэлэн болоод байгаа ёһотой гээд һанахаар юм.

Теэд аймагай Аргадын совхозой гурбан отделенинүүдэй полевой стануудта ябажа харахада, тарна хуряалгада бэлэдхэлэй тон ехээр унжагайржа байһаниинь элирнэ.

Хоёрдохи отделениин Хутархайн полевой стан. Эндэ «Сельхозтехникын» отделениин дүрбэн хүдэлмэришэд бүри хабарһаа хойшо оньһожоруулагдаһан тоог барижа эхилээ юм. Гэбэшье барилгынь хүдэлмэри хэлэшэгүй ехээр унжагайранхай.

— Оройдоол дүрбэн хүн энэ ехэ тоог барижа хэзээ дүүргэхэ зонбибди, мэдэхэ юумэ үгы. Үшөө хүнүүдые нэмэжэ үгөөгүй һаань, тарна хуряалгын эхилтэр тоог бэлэн болохогүй,—гэжэ барилгашадай бригадир нүхэр Степанов бидэ зэмэтэй бэшэбди гэһэншүүгээр гараа дэлгэнэ.

Нээрээшье эдэниие зэмэлхэнь бэрхэтэй. Барилгын модо, шулуун, цемент, уһан хүрэтэрөө хаһа сагтаа асарагданагүй, таһалдана. Һаяшаг «Сельхозтехникын» отделениин эрхилэгшэ нүхэр Дагаев эндэ ябаад, барилгашадай ажалые хараад ошоо. Теэд тэрэнһээ хойшо тоогой барилгые түргэдхэхэ талаар мүртэй хубилалта болоогүй, үноохил янзараа нобшорһоор. Тэрэшэлэн совхозойхид өөһэдөө баһал биратай юумэ хэнэгүй. Энэ тоог дээрэхи амбаар, складуудынь сэбэрлэгдээгүй, досоогуурнь нёдондоной кукуруза, ешмээн, обёосой үлэгдэл дүүрэн. Тарна буулгадаг талмайнь арилгагдаагүй, хүнэй үбсүү хүрэмэ үрмэдэһэ ногоон ургашанхай.

Совхозой главна инженер нүхэр Сангаевай хэлэһээр болоо һаа хоёрдохи отделенидэ ороохо тарна сэбэрлэлгын бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдынь олонхинь заһабарилагданхай, зариманиинь шэнэ. Теэд тэдэнэй нэгэниинь шье хүдэлгэгдэжэ үзэгдөөгүй. Тус отделенидэ олон ондоо сортын ургамалнууд таригданхай. Тиимэһээ эндэ баһал олон ондоо талмайнууд хэрэгтэй бшуу. Харин мүнөө эндэнь ороохо буулгаха нэгэл талмай бии аад, тэрэншье заһагдаагүй.

Нэгэдэхи отделениин тракторна тарнан ажалай бригадын (бригадир агроном Б. Раднаев) полевой стандэ ерэхэдэмнай «ган гэхэ нохойшье» үгы хооһон, хон-жэн байба. Эндэхи гэр байра, амбаар, складуудые хаража байдаг харуулшаншье олдобогүй. Тарнанайнь тоог дээрэ хүн амитанай һая наашын гэшхээгүй шэнжэтэй, ороохонойнь талмайе тойроод, үбдэг тулама хяаг ногоон ургашанхай. Тэрэ саананъ хүнэй ябаха аргагүй үдхэн шугы бургаһан шэнгеэр ургашаһан үрмэдэһэ халаахай сооһоо тарна сэбэрлэдэг машинануудынь арай шамай бултайна. Ороохонойнь амбаарнуудай үүдэ татахада, досоонь хүнэй харашагүй муухай, шорой тооһон, үглүү сүтлүүгаарнь обоолоотой ороохо тарнанай үлэгдэл ужэжэ, буритажа, үнэр танарынь тэнсэлгүй.

Разгон нютагай отделениин полевой станай байдал баһал энээнһээ дээрэ бэшэ. Талаамнай боложо, эндэхи тракторна тарнан ажалай бригадын бригадир Р. Будаевтай уулзашабди. Тоог дээрэхи эмхи гуримгүй байдалые, мүн эндэ жэбэ жонходо эдигдэжэ хэбтэшэһэн тарна сэбэрлэлгын машинануудые хараад, ургаса хуряалгадаа юундэ иимэ муугаар бэлдэжэ байнабта гээд асуухада.

— Хүн зомнай хуу үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ гаранхай, эндэ хүдэлхэ хүнүүд олдоногүй,—гэжэ бригадир Б. Раднаев барагдашагүй олон шалтагаан дурдана.

Теэд зуун долооншье шалтагаан дурдаха, тоолоходонь, тарна хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри өөрөө бүтэжэ байха бэшэ, шэнэ ургасашье хүлеэхэгүй. Хэрбээ һайса бодомжолоод, оролдоод байгаа һаа, тарнанай тоог бэлдэхэ хүдэлмэри үни хэжэ эхилхээр байгаа. Юуб гэхэдэ, эндэ тарнанай тоогой харуулшад гэжэ ондоо ямаршье ажал хэдэггүй хүнүүд байна ха юм. Хэрбээ тэдэниие өмхидхөөд, түлөоһыень үгөөд, полевой станай гэр байра, амбаар, складуудые сэбэрлүүлээ, сагаадуулаа һаань, нилээд ехэ хэрэг бүтэжэ байха һэн. Мүн тоог дээрэхи ажалда тэрэ багайнь айлнуудай гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые хабаадуулжашье болохо байгаа.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, совхоздо ургаса хуряалгада бэлэдхэл тушаа һанаагаа табиха хүн хомор лэ ха.

В. ГАРМАЕВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

МҮРЫСӨӨТЭ АЖАЛ

Заншалта һайндэрөө И. Шмаковай хүтэлбэрилдэг барилгашадай комплексно бригадынхид (8-дахи СМУ) ажалай эрхим амжалтануудаар угтажа байна. Бүтээсэ ехэтэй, шанар һайнтай ажалай түлөө бригадын звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэрһэн. Тус мүрысөөндэ электро-гагнуургшан Василий Солдатовай, арматурщик Виктор Агафоновой, модошо дархан Иван Герасимовай звенонууд шалгаран гараба. Тэдэнэрэй ажалай бүтээсэ—140 процент.

Залуушуул Вячеслав Кашин, Анатолий [...]хов, наһажаал ба[...]шад Пантелей Гера[...]вич Жиндаев, Иван [...]хайлович Герасимов [...]шэд илангаяа һай[...] хүдэлжэ, жэшээтэ [...]лаараа бригадын[...] зоригжуулан зална.

А. ШУЛУНОВ.

Яһала урдуур

Барилгашадай үдэрые угтуулан, РСФСР-эй барилгын министерствын үүсхэһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаба.

Тус мүрысөөндэ манай респу[...]ликын 173-дахи оньһожоруула[...] дамал нүүдэл колонныкхид 2-д[...]хи һүури эзэлбэ.

Хяагтын аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд кол[...] совхозуудаар ябажа, тарна хуряалгада машина техникэ, зэр зэмс[...] дээ хэр бэлдэжэ байһан тухайнь шалгажа үзэбэ. Энэ хүдэлм[...] комиссиин гэшүүдһээ гадна ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсаа.

Зураг дээрэ: комиссиин гэшүүд (зүүн гарһаа) үйлэдбэриин у[...] лениин главна агроном И. К. Кулик, аймагай «Сельхозтех[...] нэгэдэлэй главна инженер С. Т. Трусюк гэгшэд Хяагтын совхозой [...] байные шалгажа байна.

А. СУРМАЧАЙ фото.

ЭХИН ОРГАНИЗАЦИ—ПАРТИИН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

ЭМХИДХЭХЭ, УДАРИДАХА ҮҮРГЫЕНЬ ҮРГЭХЭ

Хүдэриин совхозой 1-дэхи отделениин партийна эхин организациин секретарь нүхэр В. Капустинай «Дайшалхы шадабаряа дээшэлүүлхэ» гэһэн гаршагтай статья манай газетын майн 14-нэй номерто толилогдожо, партиин үндэһэ һуури болохо партийна эхин организацинуудай үүргэ харюусалгые, дайшалхы шадабариинь дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдөөндэ эхи табигдаһан байгаа. Энэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан олон нүхэд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэниие парткомуудай болон партиин райкомуудай зүгһөө тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг болохо тушаа олон дурадхалнууд болон һанамжануудаа оруулһан байна.

Доро толилогдоһон редакционно статьягаар эхин партийна организацинууд тухай хөөрэлдөөгөө түгэсхэнэбди.

КПСС-эй XXIII съезд партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл болон дайшалхы шадабариие улам хүгжөөхэ тушаа ехэхэн анхарал хандуулһан байна. Эхин организацинууд хадаа партиин үндэһэ һуури болоно, арад зоной гүн дунда хүдэлнэ гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэй хүтэлбэри доро ажахын болон соёл сурталай байгуулалтын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшад элсүүлэгдэнэ.

Партийна эхин организацинууд тушаа газетын эмхидхэһэн хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан нүхэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, һүүлэй үедэ, илангаяа КПСС-эй XXIII съездһээ хойшо ниитын ажабайдалда, нэн түрүүндэ партийна организацинуудай хүдэлмэридэ баярламаар хубилалтанууд боложо байна. Эдэ хубилалтануудай гол удхань гэбэл, шаг шууяа татажа, нэрэ зүүхын тула урдань оролдодог байбал, харин мүнөө али нэгэн шухала асуудал шиидхэхэдээ тэрээндээ эзэн ёһоор, научна үндэһэ һуури баримталан хандадаг боложо байна. Партийна организацинуудай зүгһөө ажахын болон советскэ органуудые һэлгэхэ, тэдэниие жэжэ божоор хинаха гэһэн һэдэлгэнүүд үгы боложо байна бшуу. Энэ хадаа хүдэлмэришэдэй, кадрнуудай эдэбхи үүсхэлээ гаргаха хэрэгтэнь һайнаар нүлөөлнэ, даалгагдаһан ажалайнь түлөө харюусалгыень дээшэлүүлнэ. «Ниитэ зоной, хамагай түрүүндэ коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл урган хүгжэнэ»,— гэжэ нүхэр Капустин өөрынгөө статья соо тон зүб тэмдэглэнэ.

Партийна эхин организацинууд ажалшадай коллективүүдэй дайшалхы эмхидхэгшэнь болоно. Тиимэһээ тэрэнэй нэрэ хүндэ, ажал хүдэлмэриинь үрэ дүн түбхын түрүүндэ коммунистнуудай өөһэдынь жэшээһээ, хүдэлмэридөө ямараар хандадагһаа, ажаһуудалдаа, ниитын дунда бэеэ ямараар абажа ябадагһаа дулдыдадаг байна. Ондоогоор хэлэбэл, коммунистнуудай түрүү үүргэ хангаха хэрэг болоно.

Зүгөөр энэ зорилгын нэгэн доро, али нэгэн ажахын кампани мэтэ шиидхэгдэхэнь бэрхэтэй. Коммунист бүхэнтэй үдэр бүри тэсэмгэйгээр хүдэлхэ, партийна организацинуудай ажабайдалдахи гээгдэжэ ябаһан участогуудые урагшань татаха хэрэгтэй.

Дүй дүршэл юун тухай гэршэлнэб гэбэл, КПСС-эй Уставай болон партийна шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангахын түлөө бэе бэедээ шанга эрилтэтэйгээр хандадаг организацинуудтал коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл үргэнөөр дэбжээхэ арга нүхэсэл олгогдодог байна. Эгээл иимэ эрхэ байдалда партийна эхин организацинууд өөһэдынгөө үмэнэ байһан зорилгонуудые элитээр ойлгодог, хүдэлмэриингөө гол шэглэлые зүбөөр шэлэн олодог ха юм. Энээн тушаа тодорхой баримтанууд манай газетын июниин 1-нэй номерто толилогдоһон «Эрилтэнь шанга, харюусалгань ехэ» гэһэн статья соо Сэлэнгын совхозой Шанаагай фермын партийна эхин организациин хүдэлмэри дээрэһээ харуулагдаһан байгаа.

Статьягай гол удхые тобшохоноор хэлэбэл, тус партийна организаци өөһэдынгөө коммунистнуудта даалгагдаһан ажалайнь түлөө шанга эрилтэ табидаг, харюусалгыень дээшэлүүлхын тула хэмжээнүүдые абадаг байна. Эдэ бүгэдын ашаар тус фермэ хонин ажал хүгжөөхэ талаараа совхоз соогоо түрүү һуурида гаража шадаһан.

Фермэ дээрэ болоһон хубилалтанууд партийна организациин коммунистнуудайнгаа хүсые зүбөөр хубаарилан табиһанай, үйлэдбэриин шухала участогуудта нүлөөгөө дээшэлүүлһэнэй, хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулһанай үрэ дүн мүн.

Гэхэтэй хамта партийна организацинуудта коммунистнуудай түрүү үүргэ хангаха талаар эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы арга боломжонууд, онол арганууд хэрэглэгдэнэ, бултадаа һайн үрэ дүн үгэнэ гэхын аргагүй.

Коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ талаар шалгагдаһан аргануудай нэгэниинь партийна суглаан болоно. Энэ хэрэгтэ Баргажанай леспромхоздо, Ториин Эрхирэгэй совхозуудта бага бэшэ анхарал зүб хандуулагдана. Суглаанууд дээрэ ажахыда, партийна организациин хүдэлмэридэ хабаатай шухала асуудалнууд табигдана. Тэдэниие бэлэдхэлгэдэ, зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнуудые, партийнабэшэ эдэбхигэдые бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ шухала зорилго болоно. Энээн дээрэһээ партийна эхин организациин хүдэлмэриин онол арга, тэрэнэй үйлэдбэридэхи нүлөө элитээр харагдадаг ха юм.

Гэхэтэй хамта зарим эхин организацинуудта партийна суглаанууд КПСС-эй Уставаар хараалагдаһан болзортоо зарлагдадаггүй, зарлагдабашье бэлэдхэл муутай байжа, ёһын тэдысэ үнгэргэгдэдэгынь гэмшэлтэй.

Имагтал суглаан дээрэ коммунистнууд һанаһан бодоһоноо хэлэхэ, шухала асуудалнуудые шиидхэлсэжэ һураха, өөрынгөө партийна организациин эзэн байһанаа мэдэрнэ ха юм.

Партийна организацинуудай ажал ябуулгые һайжаруулхын, ниитэ зониие хүтэлбэрилэгшэ үүргыень дээшэлүүлхын тула парти доторой хүдэлмэри һайнаар табиха шухала. Эндэ партида хүнүүдые шэлэн абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, эхин организацинуудта олгогдоһон хинан шалгаха эрхэ хүсэдөөр, зүбөөр хэрэглэхэ, партиин гэшүүдые үйлэдбэри дээрэ хубаарилан табиха, абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангаха гэхэ мэтэ тухай хэлэгдэнэ. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, олохон организацинууд, партиин райкомууд горитойхон хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна. Залуу коммунистнуудай һургуулинууд, партийна шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгаха комиссинууд хүдэлнэ, партийна хүдэлмэриин гол асуудалнууд коммунистнуудай суглаанууд дээрэл зүбшэн хэлсэгдэдэг боложо байна. Зүгөөр хэжэ эхилһэнээрээ хизаарлангүй саашадань үргэлжэлүүлхэ, үргэн далайсатай, олон янзын түхэл маягтай болгохо зорилго табигдана.

Ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха гээшэ эхин партийна организацинуудай гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энэ хүдэлмэри мүнөө үедэ олон түхэл маягтайгаар, гүн удхатайгаар ябуулагдадаг боложо байһаниинь һайшаалтай. Город, тосхонуудаар агитталмайнууд олоороо хүдэлнэ. Хүдөө нютагуудаар малшадай, механизаторнуудай үдэр үнгэргэгдэнэ. Тэрэшэлэн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй, партиин съездын делегадуудтай, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалганууд хаа хаанагүй эмхидхэгдэдэг боложо байна.

Соёл сурталай, ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадаа партийна организацинууд тэрэнээ коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай, коллективүүдэй ажабайдалтай нягтаар холбохые оролдоно.

Партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабари дээшэлүүлхэ, үргэн олониитэтэй тэдэнэй холбоо барисаа улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ партийна комитедүүдэй талаһаа хүтэлбэри ехэ үүргэтэй. КПСС-эй райкомууд, колхоз болон совхозуудай, промышленна предприятинуудай парткомууд [...] талаар бии байһан дутуу ду[...] зүйлнүүдые эрид усадхаха [...] лаар һүүлэй үедэ зохихо хэм[...]жээнүүдые абажа байнхай. Ур[...]дань өөһэдынгөө хүтэлбэрилх[...] үүргые гол түлэб захяа за[...]ряар, тогтоол саарһаар хиза[...]ладаг байбал, харин мүнөө го[...] анхаралаа эхин организа[...]нуудта, тэдэнэй секретарьнар[...] бодото туһаламжа үзүүлхэ [...]рэгтэ хандуулна. Партийна ор[...]ганизацинуудай һайн дүй дү[...]шэл согсологдожо, бусадта да[...]жуулагдадаг боложо байна. Га[...]на кадрнуудта даалгагдаһан ажалайнь түлөө шанга эрилтэ табигдана.

Партийна эхин организацинуудые хүтэлбэрилгэеэ саг ү[...]гэлжэ һайжаруулха, тэдэн[...] үйлэдбэридэхи болон ниит[...] ажабайдалдахи нүлөө бүри дэ[...]шэлүүлхэ зорилго КПСС-эй XXIII съезд партийна коми[...]дүүдэй үмэнэ табиһан бай[...] Колхоз, совхозуудай, хүдөөг[...] барилгын организацинуудай ажалшадай эрилтэнүүдые ха[...]гадаг предприятинуудай гэшү[...] дээр үсөөн партийна эхин орга[...]низацинуудые бэхижүүлхэ хэ[...]рэгтэй. Фермэ, бригаданууда[...] үйлэдбэриин бусад участогу[...] даар байгуулагдаһан парти[...] бүлэгүүдэй хүдэлмэриие хо[...]доо анхаржа байха шухала.

КПСС-эй XXIII съезд маань[...]дай үмэнэ шэнэ, тон ехэ зори[...]гонуудые табиһан байна. Тэрэ[...]ниие амжалтатайгаар дүүр[...]хын тула коммунистнууд, бүх[...] совет арад оюун бодолоо, хүс[...] шадалаа гаргаха байна. Эгээ[...] эндэ партийна эхин организа[...]нуудай ниитэ зониие удариха[...]ша үүргэнь хүсэдөөр харагда[...] зэргэтэй.

СОНХОНУУДТА ГАЛНУУД НОСОНО

1.

ХҮН МЭРГЭЖЭЛЭЭ хэзээ шэлэдэг бэ? Эдэ үгэнүүдые уншаад зарим нэгэнэй энеэхэнь лабтай: мүнөөшни хүнүүд мэргэжэл тухайгаа үшөө һургуулида һураха үедэ бодолгото болодог ха юм. Эдир залуу хүнэй ажабайдалайнгаа замда гарахадань багшанар, түрэлхидынь, ниитын эмхинүүд туһална. Гэбэшье залуудаа шэлэжэ олоһон мэргэжэлээ хүн бүхэн бүхы наһандаа эдлэнэ гү? Алдуунууд бии ааб даа. Намда һаяхан танилни иимэ ушар тухай хөөрөө һэн. Иринчин С. тэршэ хэдэн жэлэй урда Хэрэнэй дунда һургуули дүүргэлэд, Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай механическа факультедтэ ороо юм. Хүдөө ажахын машинануудай инженер болоод гараа. Теэд тэрэ хүбүүмнай һаяхан шэлэһэн мэргэжэлээ һэлгэв. Дурагүй байһанаа ойлгоо.

Юундэ өнөөн тухай иимэ олон үгэнүүдые хэлэнэбиб гэхэдэ, мэргэжэлээ өөрөө табадахи арбаяа гэшхэжэ ябаад... һэлгөө бшууб. Табан жэлэй урда тээ намайе барилгашан болохош гэжэ хэн нэгэнэй хэлээ хада энеэхэ һэм. Теэд интеллигенциин буурашагүй түлөөлэгшэ—алба хаагша байһанаа 1963 оной октябрь һараһаа хойшо тиихэдэ һая бии болгогдоһон КПД заводой хүнгэн бетоной цехэй юрын хүдэлмэришэн болоһон байнаб.

Хэншье намайе КПД ошо гэжэ хашаагүй. Һайн дураараа ошоо һэм. Тиихэдэ Улаан-Үдын районой хүдөө ажахын управлениин профкомой түрүүлэгшээр ажаллажа ябаа һэм.

— Юун салиншни багадаа гү? Тэндэ ошоод ехэ мүнгэ олохоб гэжэ һанаа гүш?—гэжэ нэгэ нүхэр ёгтолоо бэлэй.

Томо-панельнэ гэр барилгын завод Заудада, городой захада бодонхой. Городһоо ябахадашье холо. Түрүүшын эмхидхэлэй үдэрнүүд. Эмхидхэлэй шууяан. Заводто ерэһэн хүдэлмэришэд урдань суугтаа ажаллаагүй, бэе бэеэ танидаггүй байгаабди. Бэрхэл байгаа һэн даа.

Дүшэ гараһан хүндэ шэнэ мэргэжэл эдлэхэ гэшэ бэлэн бэшэ. Түрүүшын хоёр-гурбан һарада бетон зуурахадаа, үе мэсэмни, балсангуудни үбдэгшэ бэлэй. Теэдшье ажалдаа дадажа, хэбтээ оробоб.

Нэгэтэ главна инженер намайе ерэхэ гэбэ. Ороходомни—таһаг соо хүнүүд олон. Директор, партийна организациин секретарь. Главна инженер енеэбхилэн урихаар угтаба:

— Зэ, нүхэр Афанасьев, хэр ажалланабиди?

— Танда үлүүгээр мэдэгдэнэ бэшэ гү. Өөр тухайгаа юун гэжэ хэлэлтэйб? Директор тодон абажа:

— Саарһанай хүдэлмэри бетон хүдхаха бэшэ, хүнгэн ааб даа. Энээн тухай бодожол үзөөгүй гүш?—гэбэ. Ёгтолоо гү, али үнэн зүрхэнһөө хэлээ һэн гү—тиихэдэ ойлгоогүй һэм. Тиихэдэ тэдэнэр намайе һая нээгдэхээ байһан хүнгэн бетоной цехэй бригадир болохыемни дурадхаа юм. Би ото таһа арсабаб.

Арсаһамнишье зүб байгаа гү даа. «Профсоюзда ажаллажа байһанаа энэ шэнэ заводто ноён болохоёо зорюута ерээ хаш» гэжэ заримашуул нам тухай хэлсэһэн байха. Юун бэ гэхэдэ, тэрэ үедэ КПД-тэй директор байһан Алексеев өөрынгөө нэрэ хүндэ тухай бодохоһоо бэшэ, үйлэдбэри тушаа ехэ һанаата болодоггүйшье бэлэй.

Тиибэ яабашье бригадирай тушаалһаа һалажа шадаагүйб. Нүхэдэйнгөө туһалаагүй хада ямар

2.

бригадир болохо һэмбиб даа. Бетонщигууд Зинаида Сергеевна Воробьева, Мария Моисеевна Володина, Анастасия Тихоновна Беляева, хэбшэн Клавдия Васильевна Болонева болон бусад яһала туһалаа. Туһалнашье.

Манай цех тиихэдэ бетоноор гэрэй колононуудые, цокольнуудые, һууринуудые шудхадаг байгаа. Теэд хүдэлмэримнай һанааемнай ханаадаггүй һэн. Бүтээһэн зүйлнүүдэйнгээ заводой воротаһаа гарабалнь, саашанхи хуби заяаень мэдэгшэгүй һэмди. Ямар продукци үйлэдбэрилнэбди, хэр таарууб? Барилгашадай һанаанда хүрэнэ гү? Шанарынь ямар бэ? Эдэ асуудалнуудай түрэдэгшье һаа, харюунуудые абадаггүй һэмди.

Иимэ түримай байхада бүхы заводнай бүтээһэн продукциингаа шанар тухай бодохынгоо орондо гүбхын түрүүн түсэбэй дүүргэлтэ, үнэтэй зүйл бүтээлгэ тухай бододог байһаниинь гайхалтай бэшэ.

Нёдондо апрель һарада КПД-мнай гэр барилгын комбинат болгогдоо. Энэ мэдээсэлые заводой хүдэлмэришэд баяр баясхалантайгаар угтаа юм. Тиин бидэнэр мүнөө олон дабхар гэрнүүдэй зүйлнүүдые бүтээхэһээ гадна, тэдэнээ барилгын талмайда абаашажа, бүтэн гэр болгон бодхоожо үгэнэбди. Энэ ехэ зүйтэй даа!

Мүнөө манай комбинадай бариһан гэрнүүд бүри олошорно. «Һайн. Эрхим һайн» гэһэн сэгнэлтэнүүд, һайшаал дирекциин адресаар олоор ерэнэ.

Игэжэ гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд ёһотой барилгашад болонхой. Комбинаднай сагай ошохо бүри хүсэ абажа, амжалтануудые түйлажа байна.

Манай цех июль һарын түсэбые 114 процент дүүргээ юм. Түсэб дүүргэлгэдэ илангаяа Александр Иванович Лисичкинэй, Николай Иванович Печерскиин, Валентин Михайлович Соснинай толгойлдог звенонууд илгараа. Эндэ штукатурнууд Нина Федоровна Даниловагай, Лукерья Феоктистовна Судомойкинагай нэрэнүүдые дурдангүй аргагүй. Цехтэ һаяшье ерээшэн һайнаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, бетонно үйлэдбэриие Анатолий Кубышкин тэршэ эрхимээр шудалжа, нэрэтэй түрэтэйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Манай гэр барилгын комбинат мүнөөдөө хүл дээрээ бодожо, республика соогоо мэдээжэ болонхой. Ошожо байгаа жэлэй хоёрдохи кварталай дүнгүүдээр манай комбинадта РСФСР-эй барилгын министерствын болон барилгашадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

...ЗАУДА. Хэдэхэн жэлнүүдэй урда тээ эндэ хуушан модон гэрнүүд харлагша һэн. Мүнөө эндэ шэнэ тухэлэй город бодонхой. Дүрбэ-табан дабхар гэрнүүд тобойлдоно. Үргэн дэлгэр үйлсэнүүд... Шэнэ гэрнүүдэй дунда томо панелеэр баригдаһан гэрнүүд олон.

— Томо панель гэшэмнай ондоо даа. Барилга шанар һайнтай байхаһаа гадна, тон түргэнөөр бодхоогдоно,—гэжэ мүнөө хэншье хэлэхэ. Зүб даа.

Шэнэ гэрнүүдэй сонхонуудта галнууд бүри олоор носог лэ! Сонхын галнууд — манай охин зүрхэнэй галнууд, зоригой галнууд... Тэдэниие харахадаа минии, барилгашан хүнэй досоо бүхы барилгашадай түлөө омогорхол түрэнэ.

А. АФАНАСЬЕВ,
Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бригадир.

СОВЕТ КООПЕРАТОРНУУДАЙ ТАБАН ЖЭЛ

Кооператорнуудай VII съезд хүдэлмэрээ дүүргэбэ

Кооператорнуудай VII съезд Москвада Кремлиин Ехэ ордон соо дүрбэн үдэрэй туршада хүдэлмэрилөөд, августын 12-то хаагдаа. Съездын делегадууд һүүлшын жэлнүүдтэ хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые гаргаа, табан жэлэй программые хараалаа.

Хубсаһа хунар, гутал, түлишэ барилгын материал, культурно-ажаһуудалай болон ажахын хэрэгсэлэй эд бараагаар худалдаа наймаа һаадгүйгөөр эрхилхэ гээшэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

Худалдаа наймаа эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулхын тулада эд бараанай хэды шэнээн хэрэгтэй болодогые шэнжэлэн мэдэхэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ шухала гэжэ кооператорнуудай VII съезд мэдэрһэн байна. Промышленна предприятинуудтай эд хэрэглэгшэдэй союзуудай сэхэ холбоое үргэдхэхэ гэжэ хараалагдаа.

Хамһабариин предприятинууд болон олзоборилгонуудые хүгжөөлгэдэнь колхоз, совхозуудта али бүхы туһаламжа үзүүлхыень кооператорнуудые съезд уряалаа.

Ниитын эдеэ хоол болон хилээмэ барилгые хүгжөөхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдал шэнэдхэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ кооператорнуудай VII съездэ эльгээһэн амаршалга соогоо КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет онсолон тэмдэглэһэн байгаа.

Эдэ асуудалнуудаар тодорхой зорилгонуудые кооператорнуудай VII съезд хараалаа. Гэртээ хилээмэ барилгые промышленна аргаар хилээмэ бариха ябадалаар һэлгэхэ талаар табан жэлэй турша соо бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүдые баталхыень союзна республикануудай потребсоюзуудай правленинүүдтэ дурадхагдаа.

Хүдөө ажахын продуктнууд болон түүхэй эд бэлэдхэлгые бүри һайжаруулха, колхоз болон совхозуудтай бэлэдхэл хэгшэдэй договорно харилсаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ съездын тогтоол соо ехэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Хээрэ ургадаг үрэ жэмэс бэлэдхэлгые үргэнөөр эмхидхэхэ гээшэ кооператорнуудай шухалын шухала зорилго болоно гэжэ съезд тоолоно. Ангай арһа бэлэдхэлгэ кооперативуудай ан үсхэбэрилгын ажахынуудта 2 дахинһаа бага бэшээр нэмэхэ ёһотой.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэриин экономическа асуудалнуудые, капитальна барилгын, кадрнуудые бэлэдхэлгын болон бусад асуудалнуудые делегадууд мүн лэ зүбшэн хэлсээ.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай уставта хубилалтанууд оруулагдаһан байна. Центросоюзой совет, правлени болон шалгалтын комиссиие делегадууд һунгаа. Центросоюзай правлениин түрүүлэгшээр А. П. Климов дахяад һунгагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ эльгээгдэхэ бэшэгые съездын делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

(ТАСС).

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ЗҮЙЛ ЭЛБЭГЭЭР, ХЯМДА СЭНТЭЙГЭЭР

„ДУРЛАҺАН МЭЛХЭЙ ДАЛАЙ ГАТАЛХА..."

ХОЁР-НЭГЭН жэлэй саада аймаг соогоо гээгдэнги ажахынуудай нэгэн гэжэ тоотой байһан юм.

Ажахынхид һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаряа ехэнхидээ дүүргэдэггүй һэн. Фермэнүүдтэнь ажалай эмхидхэлэй һула, хүн бүхэнэй хэһэн хүдэлмэридөө бодото эзэн ёһоор хандадаггүй, хамтын зөөриие алмаха, хямгадахын хойноһоо оролдодоггүй дээрэһээнь абтаһан һүнэй өөрынь үнэ сэн ехэ болодог байгаа.

Байгша оной эхеэр совхозой бүхы һаалишад, малшад, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд сугларжа, хайшан гээ һаа гээгдэлһээ гарахаб, дутуу дундаяа яажа түргэн усадхахаб гэжэ үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэһэн байна. Һү һаалиие эрид дээшэлүүлхэ, мүн абтаһан һүнэйнгөө өөрын үнэ сэнгые хямдаруулха шухала хэмжээнүүдые хараалаад, энээнээ заабол хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ батаар хэлсээд тараһан байгаа.

Тэрэ гэһээр эгээл хахад жэл үлүүгэй саг үнгэрбэ. Мүнөө Оймороймой совхозой бүхы фермэнүүд һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб 117 процент дүүргэжэ, һү гүрэндэ худалдаха даабаряашье болзорһоонь урид бэелүүлжэ шадаа. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ бүхыдөө 11.797 центнер һү һааһан байбал, мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта хамта 12.965 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилөөд байна. Һаамхай үнеэдээ олон болгоһоной ашаар һү ехээр абаа ёһотой гээд зарим хүн һанажа болохо. Тиимэ бэшэ.

Нэн түрүүн үнеэдэйнгээ ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, С. С. Комендановай хүтэлбэрилдэг фермынхид нёдондо бүхэли жэл соо үнеэн бүриһөө 1752 литр һү һааһан байбал, энэ жэлэй түрүүшын хахадта 1935 литр һү абаа. Эндэхи зарим түрүү һаалишадынь бүришье һайн үрэ дүн түйлаа. Корсаковай отделениин эрхим һаалишан Анна Бильтуева жэлэй үнгэрэгшэ зургаа һарада үнеэн бүриһөө 1192 литр һү, тэрэ тоодо июнь соо 283 литр һү һаанхай. Харин июль һарада үнеэн бүриһөө 300 гаран литр һү абаа. Мүн һаалишад Светлана Моксохоева, Крестина Суворова, Мария Холбоева, Серафима Ханхашанова гэгшэд жэлэй түрүүшын хахадта үнеэн бүриһөө 1095—1148 литр хүрэтэр һү һааһан байна. Мүнөө үнгэрэгшэ июль һарада нүхэд С. Ханхашанова, М. Холбоева, К. Суворова болон бусад үнеэн бүриһөө 300—320 литр хүрэтэр һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө үдэрэй 8,5—9 литр һү алгадгүй һаана.

Совхозойхид үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлхынгээ хажуугаар тэрэнэйнгээ өөрын үнэ сэнгые нилээд хямдаруулжа шадаа. Хэрбээ нёдондо жэлэй түрүүшын хахадта эндэ абтаһан һүнэй центнер бүхэнэй өөрын үнэ сэн 16 түхэриг 26 мүнгэтэ болоһон һаа, **мүнөө тэрэнь 14 түхэригтэ болоо гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 2 түхэриг 26 мүнгөөр хямдараа бшуу.** Тиихэдэ фермэнүүдтэнь нёдондо центнер һү үйлэдбэрилгэдэ 2,4 хүнэй хүдэлһэн үдэр гаргагдаһан байбал, энэ жэлдэ тэрэнь һураггүй бага, оройдоол 1,9 хүнэй хүдэлһэн үдэр гараа юм. Ондоогоор хэлэбэл, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ажалай бүтээсэ 18 процентээр ехэ болоо. Саашань, Һаалиин фермэнүүдтэ малай үбһэ тэжээл зүбөөр, эзэн ёһоор гаргашалагдана. Энээнэй ашаар хэрбээ 1965 ондо центнер һү үйлэдбэрилгэдэ 1,24 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ хоол гаргагдаһан һаа, байгша оной зургаа һара соо центнер һүнэй 1,16 центнер тэжээлэй единицэ гараа. Тиигэжэ нёдондо жэлэй түрүүшын хахадта совхоз һү үйлэдбэрилгэһөө 3160 түхэригэй гарзада ороһон байбал, **мүнөө гансахан жэлэй эхинһээ хойшо 3261 түхэригэй сэбэр олзо оруулба. Зунай бэлшээриин үедэ үйлэдбэрилэгдэһэн һүнэйнь гаргаша бүришье бага. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ июнь, июль соо һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн оройдоол 5 түхэригтэ болоһон.**

Эдэ бүхы үрэ дүн, амжалтанууд миил зүндөө амархан түйлагдашоо бэшэ ааб даа. Илангаяа үнеэдэй харууһа, тэжээл зүбөөр эмхидхэхэ, үүлтэрыень һайжаруулха, зоотехническэ хүдэлмэри һайнаар табиха тушаа ехэ юумэ хээ.

Илангаяа мүнөө зунай бэлшээриин үедэ үнеэдээ түхэрэен сүүдхэ соо оролдосотойгоор адуулжа, үдэрэй гурба дахин һаана. Бүхы үнеэдээ тон хаһа саг соонь шэргээжэ, болзорынь алдангүй үрэжүүлнэ, зоотехническэ тоо бүридхэл һайнаар хэгдэнэ. Жэшээнь, тугаллаһан үнеэд тэрэ дороо 19—21 хоногой досоо тээ заабол искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Жэлэй үнгэрһэн 7 һара соо зуун үнеэн бүриһөө 78 тугал абтаад байна.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, «дураа хүрэһэн мэлхэйшье далайе дабаха» гэдэгтэл, үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлөөд байхадаа ямаршье ажахы гээгдэлһээ гараха, амжалта түйлаха аргатай байна. Энээниие тус совхозой дүй дүршэл элитээр гэршэлнэ ха юм.

С. ЖАНЧИПОВ,
Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай аспирант.
Кабанскын аймаг.

ХАЛАГ, ХАЙРАН ШЭМЭ...

Хажуур дабтаха хоорондо тамхилжа һууһан үбгэд урдынгаа ябадал уудалан, хүдэр шамбай, ажалша бүхэриг ябаһанаа хөөрэлдэжэ һуутараа гэнтэ... аарсада орошоод, «ши буруу, би зүб!» гэлдэн тоосолдошобо гээшэ. Нэгэниинь хүнэй бэедэ сагаан эдеэнэй—хүрэнгэ тараг, аарса бозо, айруул ээзгэй болоод бусад һүн эдеэнэй ямар шухала хэрэгтэй байһан тухай хэлэнэ. Нүгөөдэнь зорюутаар гааруулха гэһэндэл: «Болил даа, бидэнэр лэ үгытэй ядуу зон аарса бозоор борьбо дээрээ бордойһон, ами хоолоо залгаһан зон бээзэбди. Мүнөөнэй залуушуулда аарса худхажа үгөө һаашни, халбагадахашьегүй, хамараа уршылгаад, алим жэмэс асаргты, аарсын орондо... компот уухам гэнэ ааб даа» гэжэ тад һөөргэ буляалдана.

— Үгы даа, ондоо хүнүүд яана, мэдэнэгүйб, бил аарсаа һанажа, үнихэнэй шаналжа ябадаг болонхойб. Үбэлэй сагта гурилтай худхажа бусалгаһан аарсахан халуудатараа уужархибал, үдэр дүүрэн үлдэхэшьегүйш, дааража, бээрэжэ ябахашьегүйш. Аарсатнай үлэтэй хоолтой, ульһатай дулаатай гээшэнь аргагүй бшуу даа,—гээд нүгөөдэнь һаланагүй.

Иимэ нэгэ хөөрэлдөөн мэнэ һая Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо болоо. Энэ хөөрэлдөөнэй болохоньшье зүйтэй. Ушар юуб гэхэдэ, урдань эндэхи зон зун, намарай сагта үлэмжэтэй байһан сагаан эдеэгээ—айраг, тарагаа эһээжэ, бусалгажа, аарса бозо абадаг байһан аад, тэрэнээ болишонхой. Тиигэжэ жэлдэ хэдэн зуу мянган литр шэнгэн һүн хэндэшье хэрэггүйгөөр хосороогдодог байна. Аймагай зарим колхозууд лэ, жэшээлхэдэ, дээдэ талын Санага, Далахайн, Мэлэ-Борто, Сагаан-Мориной, доодо талын «Красный Октябрь» колхозууд лэ һүүлэй жэлнүүдтэ аарса абажа, үбэлдөө тугалнуудтаа уулгадаг болоо. Аймагай бусад зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, хоёр үбгэдэй арсалдааша Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүнэйшье, малайшье тэжээлдэ үлэ хоолтой аарса тоогдодоггүй байһан зангаараа. Михайловкын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үдэртэ 1500—2000 литр һү гүрэнэй сепараторна пунктда тушаагаад, машинадагдаһанайнь һүүлээр тэрэнэйнгээ хахад зарим хубииень лэ һөөргэнь фермэнүүдтээ зөөжэ, нарай тугалнуудта уулгана. Һаалиин фермэнүүд сепараторна пункт хоёрой хоорондо өөдэ һөөргэнь шэрэһээр байтар, халуу бүлеэнэй сагта гашалжа, тугалай аманда ородог һүн бүришье бага болоно. Хүршэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздонь сепараторна пунктһаа гараһан һүнэй ехэнхи хуби гашалжа, һайб болгогдоод, баһал адхагдажа байдаг.

Тэрэшэлэн Захааминай аймагтай хүршэ Зэдын колхоз, совхозуудташье үни холын аарса абтахаяа болижо, жэлдэ сепараторна пунктнуудта машиндагдаһан хэдэн зуу мянган литр һүн хэндэшье ашаа үрэгүйгөөр газар руу адхагдажа байдаг.

Зэдын голой хоёр аймагай колхоз, совхозууд яахадаа аарса абахаяа болёоб, энэ хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэдынь юундэ һожоргүйгөөр ханданаб гэхэдэ, гүрэндэ һү тушаагаал һаа хэрэг дүүрээ, саашанхи хэрэг манай бэшэ гэжэ тоолодог байна. Энэ тон буруу. Гүрэнэй сепараторна пунктнууд, тоһоной заводууд һүнэй зөөхэй, тоһыень абаад лэ, бэшэ сагааень буйлуулжа, эдеэ хоол болгожо хүшэ хүрэнэгүй бшуу. Энэ ушарта зарим колхозууд шэнгэн һү гүрэнһөө хямда сэнгээр һөөргэнь худалдажа абаад, аарса дарадаг болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Красный Октябрь» колхоз 70 гаран центнер һайн шанартай аарса абажа, үбэл, хабартаа тугалнуудтаа уулгажа гараа. Комбикормотой гү, али татаһан талха тарянай зүйлтэй худхаад, аарса уулгахада тугалнуудта хоолтой байхаһаа гадна, хатайр, ханяада, хүйтэ абалга, дотороо үбдэлгэ гэхэ мэтын үбшэнүүдтэ эм дом болодог, нарай мал үбшэлсэгүй гэжэ эндэхи зооветеринарна мэргэжэлтэд, малшад тоолоно.

Сагаан эдеэ буйлуулха, аарса абаха талаар дүршэл схэтэй колхозник Тогоошо Заятуевта энэ хүдэлмэри даалгагданхай.

— Манай эндэ аарса абаха гээшэ тон хэрэгтэй юм. Аарса уулгажа байгаа һаамнай, тугалнууд гээшэ хэзээ бүхэндэ элүүр, һэргэлэн, садхалан байха. Аарсын амтые дахинаа таниһан бидэнэр мүнөө жэл нёдондонойхиһоо гурба дахин ехэ, адагтаа хоёр зуун центнер даража абаха зорилготойбди. Урдань хэдэ мянган литр һү юундэ хосороожо байгаабибди гэжэ һанахадаа, миил хара бууухаар...—гэжэ нүхэр Заятуев хөөрэнэ.

Аарса абахадаа нёдондо Тогоошо Замбалаевич һонинсйхиие хэдэн тогоо нэрэжэ, айрагай архи амталһан аад, мүнөө жэл сүлөөгүйдэхэдөө, тэрэнээшье мартажархинхай, тухагүй ажаллажа байна.

Эндэхидэй хайшан гээд аарса абадаг, бусалгадаг байһан дүршэлынь һонирхолтой юм. Урдань һаалиин багахан фермэнүүдтэ сагаагаа һаба, боошхонууд соо эһээгээд, тогоон соо бусалгажа, (заатагүй айрагай архи нэрэлгэтэй ааб даа) уйһан торхонууд соо аарса дарагдадаг һэн. Харин мүнөө энэ хүдэлмэри промышленна шэнжэтэй боложо, ганса хүн бүхы колхозой аарса абадаг болонхой. Колхозой һаалиин фермэнүүдһээ үдэртэ 1500-гаад литр һүнэй орожо байхада, тэрэнэй 200—300 литрынь лэ нарай тугалнуудта абаашагдаад, бэшэнь эһээгдэжэ, аарса болгогдоно.

Сепараторна пунктда машинадагдаһан шэнгэн һүн 11 метр утатай соргоор гоожуулагдажа, аарса бусалгадаг гэртэ дороо зуухатайгаар тодхогдоһон 1500 литрэй багтаамжатай ехэ түмэр бааг-тогоон соо сруулагдана. Тиигээд доронь гал түлижэ бусалгаад, эхэ-хүрэнгэтэй боошхонууд соо эюулэгдэжэ байдаг. Тэндээ хоёр-гурбан хоног соо һайса эһээгдэнэ. Тиигээд эһээгдэһэн тараг дахин үнөөхи тогоон соогоо эюулэгдэжэ, хоёр час тухай саг соо бусалгагдаад, аарса дарагдажа байһан ехэ амһарта руу эюулэгдэдэг. Аарса бусалгадаг гэрэй газаа хажууда наалгаад, модоор ханалжа хүбхэлөөд, 10 тонныы багтаамжатай ехэ амһарта гэхэ гү, али сарай баригданхай. Тогоон соо бусалгагдаһан айраг баһал жоолобоор газаашаа урадхагдажа, тэрэ амһарта руу орожо байдаг. Тэрэ амһарта гэхэ гү, али модон хана, хашалтатай сарай нэгэ хажуугаараа хайша хайшаа метр шахуу нүхэтэй юм. Тэрэ нүхэнэй амһар нэгэ дан рогожоор халхалагдана. Тиигэжэ халхалагдаһан нүхөөр айрагай шара шүүһэн газаашаа гоожожо, сагаань үлэнэ. Тэндээл аарса болоно.

Иигээд байхада, сепараторна пунктда гараһан үлэмжэтэй сагаа—шэнгэн һү буйлуулха, аарса абаха хүдэлмэриие ганса хүн хүшхэрөөд байна.

Үбэлдөө һү һаалиин бага болоходо Тогоошо Замбалаевич хэмэл һү бэлдэжэ захалдаг. Энээнэй ашаар колхозой нарай тугалнууд искусственна һүнэй дуталдахадашье, аарсатай худхаһан бурдуут ууjа байдаг.

—Машинадагдаһан һүнэй үнжэгэ тоһониинь абтаад лэ, ехэ шэмэнь, илангаяа сагаань, шэнгэн һүндөө үлэнэ бшуу. Энэ гээшэ сагаан эдеэнэй хахад шэмэнь гэжэ би тоолодогби. Гүрэнэйшье, колхоз, ниитыншье байг — хамаагүй, иимэ зөөриие хосороожо, газар руу адхажа байха гээшэ хүлисэшэгүй, гэмтэ ябадал гэжэ би һанаха байнаб,—гэжэ нүхэр Заятуев һанаһанаа сэхэ хэлэнэ, хүршэнэрэйнгөө аарса абаха дурагүй байһыень гайхана.

Гансашье Захааминай, Зэдын голой колхозуудта бэшэ, республикын олонхи нютагуудта сепараторна пунктһаа гараһан шэнгэн һүнэй ехэнхи хубинь энэ мэтээр хосоржо, газар руу адхагдажа байдаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Дунгынхид түрүүлһээр

Дунгын һаалиин фермэ Хүдэриингээ совхоз соо түрүү зэргэдэ ябана. Түсэб даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Һү һаалияр хахад жэлэйнгээ түсэбые бүри июниин эхээр дүүргээ һэн. Һаалиин 220 үнеэдынь тобир тарганууд. Фермын түрүү һаалишан Вера Иванова һаамхай 18 үнеэдһээ сүүдхын хахад пуудһээ доошо бэшэ һү һаана. Эндэхи һаалишан хэниинь хэн гэшэгүй бултал һайнаар ажалладаг.

Г. ДОРЖИЕВ.

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНһӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Советскэ Союзай туһаламжаар

ДЕЛИ, августын 12. (ТАСС). Мадрас шадарай Нандамаккамдахи гүрэнэй хирургическа зэр зэмсэгүүдэй завод Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан юм. Тэндэ 54 ондоо янзын хирургическа зэр зэмсэг бүтээгдэдэг болонхой. 40 мянган иимэ зэр зэмсэгүүд ороной элдэб госпитальнууд болон клиникэнүүдтэ эльгээгдээд байна.

Заводто хүдэлжэ байһан совет мэргэжэлтэд, тэрэшэлэн Советскэ Союзда дүршэл олоһон Индиин мэргэжэлтэд заводто хүдэлхэ мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые хамтаараан бэлэдхэнэ.

«Энэ хадаа бидэнэрэй омогорхожо шадахаар гүрэнэй предприятинүүдэй нэгэн болоно» гээд Мадрас штадай губернатор У Сингх заводые хараһанайнгаа һүүлээр мэдүүлээ. Үйлэдбэриин техническэ хэмжээнэй дээгүүр байһан ушар губернаторые ехээр һонирхуулһан байна.

Хирургическа зэр зэмсэгүүдэй завод хадаа СССР-эй техническэ болон экономическа туһаламжатайгаар Индидэ баригдажа байһан медицинскэ промышленностиин түрүүшын предприятиин нэгэниинь болоно.

Хани барисаанай, эб найрамдалай түлөө

ТОКИО, августын 12. (ТАСС-ай корреспондент Ю. Вдовин нигэжэ дамжуулна:

Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, Алас-Дурна зүгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө, Япон СССР хоёрой хоорондохи соёл культурын, экономическа холбоо барисаа үргэдхэхын, улам бүри һайнаар үгээ ойлголсодог болохын түлөө тэмсэхэ уряатайгаар эб найрамдалай, япон болон совет арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө Хабаровскдахи хоёрдохи уулзалгада бэлэдхэл Японда хэгдэжэ, мүнөө дүүрээ. 270 хүнһөө бүридэһэн делегаци августын 15-да «Урицкий» гэжэ пароходоор СССР орохоёо гарахань. Делегациин составта ороной профсоюзна, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, бусад олониитын демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд оролсоно.

Ниигата префектурын почтын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай түрүүлэгшэ Того Ионэда делегациие толгойлно.

Хабаровскдахи нэгэдэхи уулзалга болоһоор жэл үнгэрөө. Эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө, япон-совет холбоо барисаа саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнуудаар хэдэ хэдэн шухала документнүүд нэгдэхи уулзалгын үедэ баталан абтаһан байгаа.

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй уулзалгые бидэнэр ехээр хүлеэжэ байнабди, нэгэдэхи Хабаровскдахи уулзалгын дүнгүүдтэ түшэглэн, манай оронуудай хоорондохи хани ёһоной хүршэ һайн харилсаанай түлөө, дайнда эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ хүдэлмэри хүгжөөлгэдэ бүри ехэ амжалта түйлахаар хүсэд шиидэнги байнабди гээд ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Японой делегациие толгойлогшо Ионэда хэлээ.

Вьетнамда эсэргүүгээр США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые япон арад эрид шууд буруушаадаг гээд Ионэда мэдүүлээ. Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые зогсоохо тухай эрилтэдэ 40 миллион хүнэй гар табюулха кампани орон дотор үнгэргэгдэжэ байнхай.

Бэеэ даанхай байдалтай болоһоной ой

ФОРТ-ЛАМИ, августын 12. (ТАСС). Бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо зургаан жэл гүйсэһэнэй ойе Чад Республика тэмдэглэжэ байна. Чад гүрэнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ, экономическа бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ уряатайгаар һайндэр боложо байна. Чад Республикые 1966—1970 онуудта экономическа болон социальна талаар хүгжөөхэ нэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй баталан абтаһан тухай республикын президент Франсуа Томбалбай һайндэртэй дашарамдуулан, үсэгалдэр Национальна суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдээсээ. Чадай прогрессивнэ партиин национальна конференци республикын ниислэлдэ эдэ үдэрнүүдтэ боложо байһандаа, оронииe саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, августын 12. (ТАСС). Куангчи провинцида сүлөөрэлгын армиин отрядууд болон Урда Вьетнамай патриодууд энэ оной түрүүшын хахадта 300 гаран байлдаа хэжэ, дайсанай 4.560 солдадые хүлһөөнь буулгаа гээд Освобождение гэжэ агентствын мэдээндэ үндэһэлэн, ВИА агентство дамжуулна. Патриодууд 11 самолёт буудажа унагаагаа, 57 хуягта машина, тэрэшэлэн хэдэн томо буу болон миномёдуудые усадхаа, гэмтээгээ.

Вьетнамда дайлалдахые хүсэнэгүй

РИМ, августын 12. (ТАСС). Залуу эмигрантнуудые сэрэгэй албанда татаха гэжэ Австралиин правительствын шиидхэбэри гаргаһанай һүүлээр тэндэ байдаг олон италиинхид түрэл ороноо бусахые хүсэһэн байна. Австралиин армида алба хэхые хүсэдэггүй олон залуу грегүүд нютагынь бусааха тухай мэдүүлгэнүүдые Грециһээ Австралида байдаг посольстводо олоороо барина.

Гараһан асуудалые тайлбарилхадаа, Австралиин армида мүнөө алба хэхэ гээшэ Вьетнам эльгээгдэхэ гэһэн удхатай гээд сенатор-коммунист Джулиано Пайетта мэдүүлээ. Вьетнамда эльгээгдээд байһан экспедиционно корпус США-гай эрилтээр 4,5 мянган хүн хүрэтэр олон болгогдохо ёһотой байна бшуу. Тиимэһээ Австралиин правительство хадаа Вьетнамда дайлалдахые хүсэдэггүй эмигрантнуудые уялгата ёһоор армида татаха ябуулга бүхы түүхэ соогоо анха түрүүнэй бэелүүлнэ.

МҮНӨӨНЭЙ ЛИВАН

Ливанай Триполи гэжэ портовой городто уласхоорондын яармагай барилга хэгдэжэ байнхай. Энэ яармаг 1968 ондо нээгдэхээр багсаагдана. 400 мянган дүрбэлжэн метр талмай дээрэнь угаа томо түмэр бетон һарабша бодхоогдожо байнхай. Тэрээн доро яармагта хабаадаха оронуудай выставкын талмайнууд, стендүүд байха юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗООЦИРК

«Зверинец» гэжэ Москвагай зооцирк аяншалгаяа үргэлжэлүүлэн, Улаан-Үдэдэмнай айлшалба. Ан амитадые харуулдаг зверинецэй манай эндэ ерэхые хүнүүд үнинһөө хойшо хүлеэһэн байгаа. Илангаяа али бүхы юумэндэ һонюушархуу багашуул тэрэниие хаража сэдьхэлээ ханаха.

Зооцирк августын 11-дэ нээгдээ. Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжадахи трамвай болон автобусой буудал дээрэ хүнүүд аргагүй олон. Тэдэнэр ехэнхидээ зооцирк хараашан.

Зверинецэй хашаан тээшэ дүтэлхэдэ элдэб амитадай бүдүүн наринаар хашхаралдан абяа гараха дуулдана. Хашаа сооһь орохо-до тон томо арсалан дууран һагад ехэ номгон янзаар хэбтэнэ. Тэрэ арсалан эб найрамдалай бэлэг. Энэдхэгэй президент Джавахарлал Неру энэ арсаланиие манай гүрэндэ бэлэглэһэн гэхэ.

«Чака» гэжэ эреэн гүрөөһэн баһашье томо амитан. Энэ барас олохон кинофильмүүдые буулгалгада хабаадуулагдаһан байгаа. Жэшээнь, «Зверолôвы», «Дерсу Узала» болон бусад фильмүүдтэ тэрэниие харахат. РСФСР-эй габьяата артист Н. П. Гладильщиковтай хамта «Чака» циркдэ харуулагдадаг байһан.

Бегемот гэжэ баһал томохон амитанай уһа умбан байхые харанабди. Тэрэ амитан хоёр наһатай аад, 2 тонно шахуу шэгнүүртэй.

Элдэб түрэлэй олон янзын һармагшан хүнүүдэй анхарал ехээр хандуулна. Һармагшанай үхибүүд хатар наадахадаа һонирхолтой.

Гурба метр утатай абарга могой сахаригтан хэбтээд, номгохоноор нойрсоно. Тэрэ могой хоёр-гурбан һара боложо, амиды амитаниие үрэбхижэрхёод, садахадаа бэшэ сагтань унтажа хэбтэдэг гэхэ юм.

Үнгын үдэ далитай тоти шубуун хөөрхэн. Тоти хадаа хүнүүдэй хэлэһэн үгэ һажаан дууряажа абяа гарана. Тэрэ шубуун үхибүүдтэ тон дуратай амитан хаш.

Шотландиин заахан морин, Урда Америкын лама гэжэ амитан, тоомгүй элжэгэн, бара сай түһөөтэй леопард, пума элдэб шубууд, зэрлиг ямаан, оро, шоно үнэгэд болон бусад эндэ харуулагдана.

Залуу, айхабтар томо заан асаргадаһан аад, харуулагдажа шадагдаагүй гэжэ зооциркын хүдэлмэрилэгшэд хэлэнэ.

Урдань манай эндэ бусад зверинец асаргададаг байгаа. Гэбэшье, энэ зооцирк Улаан-Үдэдэ анха түрүүшынхеэ ерээ. Зверинецэй амитадай дунда манай эндэхи зондо харуулагдаагүй ан амитад бии.

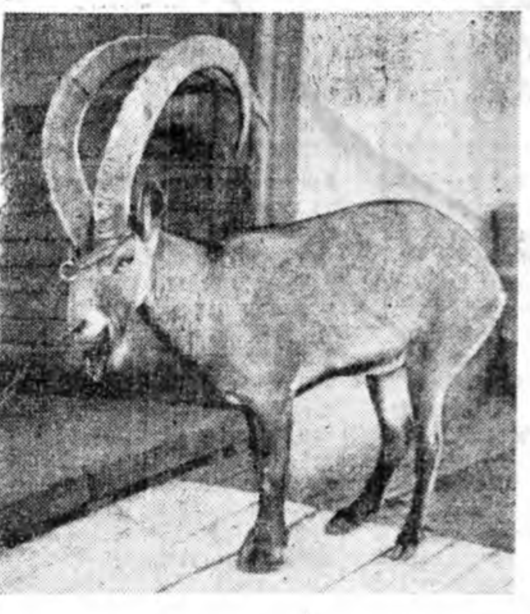

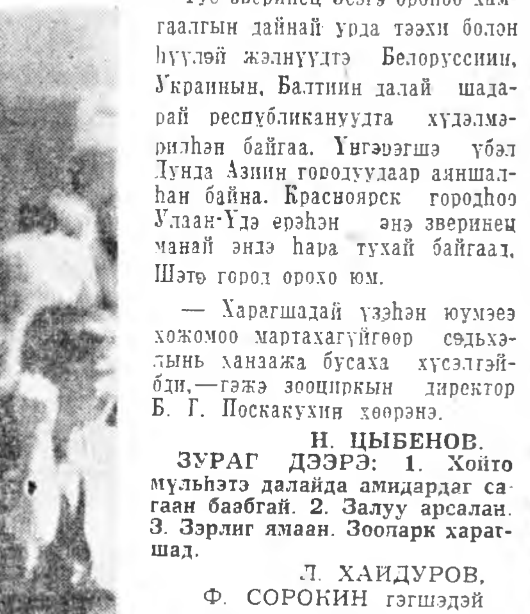

Тус зверинец Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээхи болон һүүлэй жэлнүүдтэ Белоруссиин, Украинын, Балтиин далай шадарай республикануудта хүдэлмэрилһэн байгаа. Үнгэрэгшэ үбэл Дунда Азиин городуудаар аяншалһан байна. Красноярск городһоо Улаан-Үдэ ерэһэн энэ зверинец манай эндэ һара тухай байгаад, Шэтэ город ороходо юм.

— Харагшадай үзэһэн юумэеэ хожомоо мартахагүйгөөр сэдьхэлынь ханаажа бусаха хүсэлтэйбди,—гэжэ зооциркын директор Б. Г. Поскакухин хөөрэнэ.

Н. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хойто мүльһэтэ далайда амидардаг сагаан баабгай. 2. Залуу арсалан. 3. Зэрлиг ямаан. Зоопарк харагшад.

Л. ХАЙДУРОВ, Ф. СОРОКИН гэгшэдэй фото.

ЮРТЭМСЫН ДҮРБЭН ЮҺЭ

ЮҺЭН САГААН:

Үтэлһэн хүнэй үһэн сагаан,
Үдэһэн хүнэй шүдэн сагаан,
Үүр сайхада үдэр сагаан,
Уһанда ябааша баабгай сагаан,
Огторгойдо ниидэшэ хүн сагаан.

Һайн хүнэй һанаан сагаан,
Һая ороһон саһан сагаан,
Һаамхай үнеэнэй һүн сагаан.

ЮҺЭН ХАРА:

Тайгада ябаһан баабгай хара,
Талада ниидэһэн хирээ хара,
Тамир муутын һанаан хара,
Залуу хүнэй үһэн хара,
Зандан модоной үнгэ хара,
Наранай ороходо һүни хара,
Нарһан түлеэнэй эһэн хара,
Хүрьһэтэ газарай шорой хара,
Хүлэг мориной туруун хара.

ЮҺЭН УЛААН:

Жалгада үдэһэн үнэгэн улаан,
Жабарта үлеэлгэһэн шэнэһэн улаан,

Жаргалта хүүхэнэй хасар улаан,
Шатажа байһан гал улаан,
Шадажа үдхэһэн үхэр улаан,
Гуужажа сэлмэһэн гүрөөһэн улаан,

Губи талын элһэн улаан,
Эрьежэ гараһан наран улаан,
Эрхэ сүлөөгэй һүлдэ улаан.

ЮҺЭН ХҮХЭ:

Урдажа байһан уһан хүхэ,
Ургажа байһан ногоон хүхэ,
Уйдхарта хүнэй шарай хүхэ,
Ойдо ябаһан шоно хүхэ,
Огторгойдо гараһан унян хүхэ,
Дэлыжэ байһан тэнгэри хүхэ,
Дэлгэжэ байһан дэлхэй хүхэ,
Элэжэ мүлирһэн түмэр хүхэ,
Эдеэшэжэ ургаһан нэрһэн хүхэ.

С. ДЫРХЕЕВ,
Б-М. ДЫШИНОВ.

Уран зохёолой булан

ТАНИЛСАЛГА

РАССКАЗ

ТАБАН ХОНОГ үдэр һүнигүй бороон оробо. Тэнгэри соорошоо юм гү гэхээр үүлэд һагшуурдажал байха юм. Газаа зүдэрүүн—шабар, шалбааг, эндэ тэндэ шагайһаа дээгүүр уһан сээл. Борбилоонуудшье һаа бурбылдэжэ набтайлдашоод, хүнэй харахын бузар.

«Иимэ газарта манайхин юундэ зөөжэ ерээ гээшэб... Таниха үхибүүдшье үгы. бороон лэ орожо байха»,—гэжэ наймтайхан Бадмаадай шанална.

Гараад зайха гэхэдэнь, гансаханшье танил айл үгы; сэлмэг үдэр һаань, яаба хээбэшье үетэнөөрөө наадажа танилсаха һэн даа, теэд яахаб. Хара гэр дороо хаан болоод лэ һууха баатай болобо юм. Угайдхадаа эжы абань: «Бу зай. Гэрээ һахяад һуу»,—гэжэ захяад, үглөө бүри ажалдаа гаража ошоно. Тос-тос гэжэ нэгэ жэгдээр һабинан ороһон борооной дуһалнуудай сонхыень тоншохонь соностоно. Бадмаадай Зугаалай нютаг ерэһээр оройдоол долоо хоноо. Түрүүшын үдэр ойлгогдоншьегүйгөөр үнгэршоо һэн. Хоёрдохи хоногтоо үхибүүдтэ ехэ халдажа, дүгэ болоошьегүй, бэеэ абаад, холохонуур ябаа. Гурбадахи хоногтоо зүрхэлхэл байгаа, теэд энэ бороон... Тэрэ гэһээр аяар табадахи хоногоо шааяжал, шааяжал байна. Нютагтаа нигэтэрээ бороогой ороһые Бадмаадай һанадаггүй. Утын үдэрөө гэр сообоо гансаараа байхаһаа уйтай юун байхаб. Өөрһөө үндэршэг, һооногор хүзүүтэй, нариихан утаа хүлнүүдтэй хүбүүнэй сонхо доогуурнь бүгдэгэнэн үнгэрхыень харажархиһоор, Бадмаадай нүхэр татаха болоо гэжэ бодоод, шадалаараа үүдээ түлхин, гүйжэ гараба.

— Манайдаа орыш даа, наадахабди,—гэжэрхёод, хургаа ёдогошуулан дуудаба. Урюулһан хүбүүн үгэгүй гүйжэ ороод, хара кепкэеэ абажа, борооной нэбшэгэр уһые хана сохижо хүнгэлбэ.

— Абаш ветеринар аабза?—гэжэ нюур өөдэнь харангшьегүй, кепкэеэ носоһон зандаа асууба.

— Тиимэ.

— Шинии аба юу хэдэг бэ?

— Би абагүйб... абамни...

— Юундэ? Үхибүүд бүхэн дууһан абатай байдаг ха юм.

— Абамни түймэрэй болоходо үгы юм.

— Түймэрэй болоходо гэжэ гү? Ойдо гү?

— Үгы даа, Бааданхайн гэрынь галдуулаад, Сэрэн Доржо, Сэсэг гурбаниинь гаража шадахаяа болишоһон байгаа. Минии аба дайралдаад, абархаяа ороһон юм.

— Тиигээд абараа гү!—гэжэ Бадмаадай айһан шэгтэйгээр асуугаадхиба.—Сэрэн Доржо хоёрынь абажа гараад, Сэсэгыень бэдэржэ ороһон аад, һөөргөө гаража шадаагүй... «Сэсэгэй олохынь олоод, абажа гаража шадаагүй, хайратай хүн даа»,—гэжэ хүнүүд хэлсэдэг.

— Э-эх-эх даа,—гэжэ Бадмаадай шаналаад, һанаа алдаба.

— Тиихэдэ энөөн шэнги бороон орожо байхаяа яагаа гээшэб. тиигээ һаань ямаршье түймэр болохогүй һэн даа.

— Нээрээшье бороон орожо байһан байхаа яагааб даа. Тиигээ һаань абамни мүнөө амиды байха һэн.

— Үхэһэн хүн шортоо үхөөд лэ һаладаг гэжэ,—манай тэндэхи Бадуу хүгшэн хэлэдэг.

— Абашни үхөөгүй, абашни амиды! Үеын үедэ мартагдахагүй!—гэжэ багшамнай бүхы класай урда хэлээ һэн. Нёдондо манай һургуулиин хорёо соо абадамни үндүүр һайхан хүшөө бодхоогоо һэн. Минии аба үхөө үгыл.

— Багша хүн нээрээ хэлэдэг,—гэжэ Бадмаадай баталба.—Шинии аба үхөөгүй... Минниихиш үхэхэгүй.

Нэгэ хэды соо абяагүй зогсобод. Бороогой тобжогонуухан дуһалнууд унажал, унажал байна.

— Манайдаа ороеы, наадахабди,—гэжэ Бадмаадай дурадхаба.

— Эжым туглаа харааранай гээ һэн. Бэдэржэ ябанам. Үхэрнүүд ерэхэ болоо. Хүхүүлшэхэ, Ябахам даа.—гээд хэрэлсы руу буужа, һөөргөө эрьен хэлэбэ: —Үглөөдэр ерэхэб, наадахабди.

— Зай. Ерээрэй. Би хүлеэжэ байхаб... Ши хэн гэжэ нэрэтэйш?

— Батуудай.

— Бадмаадайб... Ерээрэй...

— Зай!

Ц. ҺАМАЖАБАЙ

ДРУЖИННИГУУД ДЭМЖЭНЭ

ОНОХОЙ. Ниитын гурим хазагайралгатай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан шиидхэбэри, «Хулигантаһанай түлөө харюусалга шанга болгохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ олониитээр дэмжэгдэжэ, һайшаагдажа байна. Энэ хадаа саг соогоо тон зүб абтаһан, гүн гүнзэгы удхатай хэмжээн гэжэ ажалша хүн бүхэн сэхэ мэдүүлнэ.

Эдэ тон шухала документнүүдэй хэблэлдэ толилогдоһонтой дашарамдуулан, саашадаа тосхондоо, тэрэшэлэн предприятинууд дээгүүр ниитын гурим эрид һайжаруулха, зарим нэгэ хүдхэшүүлэй хулиганташа ёһо буса ябадалтай шангаар тэмсэхэ хүдэлмэри үргэнөөр эрхилхэ зорилгоор Онохойн модоной комбинадай партком хэмжээ , ябуулгануудые хараалжа байна. Мэнэ һая тосхоной һайн дуранай арадай дружинын гэшүүдэй хамтын суглаан үнгэргэгдэбэ. Тэндэ 50 шахуу хүн хабаадаа. Загарайн аймгүйсэдкомой милициин таһагай оперативна түлөөлэгшэ нүхэр Воробьев засаг түрын һая абаһан документнүүдэй ушар удхатай дружиннигуудые танилсуулба, тэдэнэй саашанхи ниитынь хүдэлмэридэхи зорилгые тодорхойлбо.

Ц. ЦЫБЕНОВ.

УРАН ГАРТАН

ҺҮНИИН харанхы. Тосхоной зон бүхэ нойроор унтанхай. Нэгэл айлай сонхоор электрын гэрэлэй ялархань харагдана.

— Цырен-Базар яагаа орой болотор унтанагүй гээшэб, баһал нэгэ юумэеэ хэжэ, заһажа байгаа ёһотой даа, гартаа дүйтэйл хүн гээшэ, — гээд манаар суг ябаһан колхозой шофер, өөртөө хөөрэһэндэл, арай дуулдахаар аман соогоо гүбэрнэ.

Электромеханик мэргэжэлтэй хүн. Машина, техникые ямарханшье инженерһээ дутуугүй мэдэхэ гээд Цырен Базарые нютагайхидынь магтадаг. Зүб даа, энэ хүмнай «Коммунизм» колхоздоо хүдэлһөөр бүрил үнинэй. Уран гартай, байһанаа үетэн нүхэдэйнгөө урда оло дахин гэршэлһэн.

Колхозой пилорама хүдэлгэхын түлөө саг үргэлжэ нэгэ, трактор байлгагдадаг бэлэй. Энэнь өлектромеханигай һанаанһаа таарадаггүй һэн. Тракторай орондо двигатель табяад, пилорама хүдэлгэхэдэ болохо байха гээд Цырен-Базар хэлэгшэ һэн. Тэрэ бодолоо бэелүүлээ. Двигателеэр пилорама хүдэлгэхэдэ гаргашаншье хямда, үнэгүй боложо, ажалайнь бүтээсэ ехэ болоо һэн. Модо хюрөөдэлгэ түхеэрэлгээ һэлгэжэ табяа. Тусхай рама дээрэ Д-54 дизельнэ двигатель гагнан табигдаа. Хүнгэхэнөөр двигателеэ хүдэлгэхын түлөө тусхай муфта, рычаг, газ манометр тодхоо һэн.

Тэрэнэй уралан нарижуулһан, ухаатан зохёоһон юумые тоолохо болоо һаа олон. Тэдэнэй нэгэ хэдыень тоолобол, Д-54 тракторай гэнжэдэ хэхэ шайбын хэб дарханай «ЗИЛ-44» двигателиие ленточно-транспортёрто тодхоһон.

Цырен-Базар Доржиевай дүү хүбүүн Цыден-Базар баһал уралан нарижуулагша гэжэ суутай. Тэрэнэй үүсхэһэн арбаад түхеэрэлгэнүүд мүнөө үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

А. БАБУШКИН.

Яруна.

НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА

— Эдэниие хаража һуугыт даа,—гээд Мария Алексеевна бидэнэй урда хоёр томохон фото-альбом асаржа табижархиба.

«Һайн хүндэ нүхэд олон»—гэжэ буряадай оньһон үгэнүүд соо дэмы хэлэгдээгүй ёһотой. Урдашье «зуун улаан үхэртэй байнхаар, зургаан һайн нүхэртэй байһаниинь дээрэ» гэлсэдэг бэлэй.

Мария Алексеевна Балсаева бүхы энэ табин һаһаяа нүхэдэйнгөө дунда ябажа үнгэргөө.

1933 он. Һая һаяхан лэ Алайр нютагһаа искусствын техникумдэ һурахаяа ерэһэн залуухан, муухан хубсаһатай басагые харанабди. Тэрэ Монголой Арадай Республикын артистнуудай дунда хуураа баринхай, Монголой солото Ловсон хуурчи үбгэнтэй зэргэлээд ехэ баяртай һууна. Искусствын техникумэй эрхим һайн студентнэр тиихэ үедэ Монголой Арадай Республикада гастрольдо ошоһон, өөһэдынгөө оюун бэлигые харуулһан байгаа. Энэ фотокарточка соо Мария Алексеевнаһаа гадна, Надежда Гендунова, Намжил Балдано, Чойжинима Генинов, Жүгдэр Пагбаин гэгшэд һууна.

Искусствын техникум дүүргэһэн студентнүүдэй дунда Мария Алексеевнае харанабди. Эндэ Прасковья Дудаева, Зоя Сергеева, Жигжид Батуев, Бау Ямпилов, Дандар Аюшеев болон бусад. Тэдэнэй дунда Николай Никонорович Тихонов гэжэ түрүүшын ород багшанарай нэгые харанабди.

— Николай Никонорович бидэндэ хүгжэмэй түрүүшын үзэг зааһан, эгээл эрхим һайнаар һанагдажа ябадаг хүмнэй гээшэ, —гэжэ Мария Алексеевна хэлэнэ.

Үшөө нэгэ тон һонирхолтой фото-зураг. Энэмнай 1936 он. Энэ ондо Буряадай арадай ажахын болон соёл гэгээрэлэй түрүүшүүл Москвада, Кремльдэ уригдаһан байгаа. Энэ фото-зурагта Михаил Иванович Калинин, Аржутова Мария, Мария Шамбуева, Цыренжап Сампилов, Александр Бардамов, Илья Балдынов, Мария Балсаева гэгшэд һууна.

Мария Алексеевна эгээл энэ үедэ һаяхан эмхидхэгдээд байһан радиодо ажаллахаар ерээ бэлэй. Радиогой дуушан болоһонһоо хойшо тэрэнэй хонгёо хоолой үдэр бүхэндэ шахуу сууряатан тарадаг байгаа. Тиихэ үедэ «Набша сэсэг», «Улаахан занданаа ургуулһан», «Хатархадаа» гэхэ мэтын дуунууд олондо мэдээжэ болоһон байха юм. Гадна, «Шуур шуур дуутай»гэжэ хүүгэдэй дуун илангаяа олондо мэдээжэ болоһон байгаа. Буряадай искусствые хүгжөөлсэхын түлөө техникум дүүргэһэнэйнгөө һүүлээр эршэ зоригтойгоор ажаллажа эхилһэн Мария Алексеевна Михаил Иванович Калининай гарһаа 1936 ондо «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Саашань үшөө эдэ олон фото-зурагуудые харанабди. 1940 он. Буряадай искусство, литературын түрүүшын декадада хабаадалсаха болоһон Мария Алексеевна гүрэнэй филармонидо дуушанаар, концертмейстерээр ажаллахаяа эльгээгдэһэн байгаа. Түрүүшын декадын Москвада боложо байхада тэндэ абхуулһан фото-зурагууд илангаяа һонирхолтой. Энэ ушар хадаа манай Буряадай искусство, литературын хүгжэлтые харуулһан айхабтар ехэ шалгалта болоһониинь мэдээжэ. Энэ декадада «Энхэ булад баатар», «Баир» гэжэ хүгжэмтэ драманууд тон ехэ амжалтатайгаар харуулагдаа бэлэй.

1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай һая эхилээд байхада, партиин гэшүүн боложо ороод, сэрэгэй частьнуудаар шефскэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Мария Алексеевна СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Министерствын искусствын хэрэгүүдэй талаар Комитедэй зүгһөө грамотануудаар шагнагдаһан байна.

1944 ондо Буряадай АССР-эй габьяата артистка гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болоходоо абхуулһан фото-зурагынь.

Мария Алексеевна Балсаева радиогой ажал хүдэлмэридэ өөрынгөө бүхы шадалые зорюулһан, ажалшадай дунда хүгжэмэй культурые нэбтэрүүлхын тулада айхабтар ехэ ажал хэһэн байха юм. Тэдэниие гэршэлһэн фото-зурагууд энэ альбом соо айхабтар олон. Хорёод гаран жэлэй турша соо радиодо ахалагша редактораар ажаллажа байхадаа, буряад хүгжэм дуу баяжуулхын тулада бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ гаргаһан байна. Тиимэһээ мүнөө радиогой фонотекэдэ буряад арадай дуунуудһаа эхилээд, Буряадай композиторнуудай, мүн дуушадай зохёоһон дуунууд, уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадагшадай дуулаһан дуун, зохёоһон хүгжэмүүд айхабтар олон болонхой.

Эдэ карточкануудые хаража һуухадаа Мария Алексеевна Балсаевагай ходол нүхэдэйнгөө дунда ябаһыень харанабди. Үбһэ хуряалган дээрэ ажаллажа байхыень, мэдээжэ артистнуудые суглуулаад дуулуулжа байһыень, мүн өөрөөшье хуур дээрэ наадажа гү, али микрофоной урда дуу дуулажа байһыень хаража баярланабди.

Гэр бүлын альбом гээшэ нигэжэл тон олон юумэнүүд тухай хөөрэжэ шадаха байна бшуу даа.

Эдэ тоогүй олон фото-зурагуудтай танилсахадаа Мария Алексеевна Балсаевагай хэһэн ажал, суг хүдэлмэрилһэн нүхэдынь, юрэдөөл аргагүй олон юумые—хүнэй сэдьхэл һанаан, абари зангые, ажалые ойлгожо абанабди.

Мүнөөдэр таби һаһанайнгаа ойн һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа Мария Алексеевна Балсаева нүхэдэйнгөө дунда урдынхил хэбээрээ урихан налгайгаар энеэбхилжэ һууна ха юм.

В. ЛУБСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Балсаева.

БАСНИ — *С. НОРЖИМАЕВ*

ҮХӨӨРХЭН ХӨӨЛЭНТИИ

Хөөрэлдөөгөөр бодобол,
Хөөлэнтии бошхо загаһан
гэлсүүлдэг.
Гэбэшье,
Уһанһаа газаахи хөөлэнтиинүүд
Угаа шуран дайралдадаг.

* * *

Тогтомол нуурай намаг соо
Торгон хашарһаа ялалзуулһан,
Үхөөрхэн нэгэн Хөөлэнтии
Сухалтай шэрүүн абаритай
Сурхайда налагайгаар хандаба.
«Ажал гээшэ жаргал» гэжэ
дуулаа һэм.
Амгалан хэбтэхэ аргамгүйл.
Таарахаар хүдэлмэри заажа
үгыт»!»—гэһын дары
«Танда дүтэшэг хүдэлдэг һаа,
Талаан лэ байгаа!»—гээд,
Уралаа һунаан татажа,
Урихханаар шэртээд абана.
Зулгы харасын зөөлэндэ
Сурхайн зүрхэн хайлажа,
«Загаһанай бүлгэмэй дарга
болгохо»—гэһэн
Захиралта дары гаргаа һэн.
Удангүй тэрэ хөөлэнтии
Ута голой урадхал дабажа,
Шолбортын урдуур хүндэлдэн,
Шогтой зугаатай зуралзана...
Тэрэ Шолборто баһа
Тэсэжэл ядан абтагдаад,
Бухгалтерай хахад салинда
табихаар
Булад хатуу захиралта
Бушуу зураад хаяба ха.
Мүн нэгэ үедэ
Мүнөөхи Хөөлэнтиин
Мүргөөнүүдээр хамта
Мүнгэнэй кассын үүдэндэ
Мүрдэгшын салинда һарбайжа
байхань харагдаа
Секретарь, бухгалтер, мүрдэгшэ
Сэнтэй, үнэтэй Хөөлэнтиин
Суглуулдаг салингынь
Сурхай, Шолбортонуудай
Суг абадаг мүнгэнһөөнь
Үлүү ехэ болоһоншье һаа,
Үрьдинэ ха гү тушаалдаа?

УЛАРИЛ БА УРГАСА

(Агрометеорологой тэмдэглэл)

Августын түрүүшын арбан хоногто республикымнай газар дайда дээрэ ехэнхидээ бүрхэг, зарим үдэрнүүдтэ сэлмэг дулаан, бороо хура элбэгтэй уларил байба. Арбан хоногой дулаанай дунда зэргын уларил ехэнхи газар нютагуудта 15—18 градус (нормо соогоо гэхэ гү, зарим газарта нормоһоо 1 градусаар доошо, дээшээ) байһан.

Баргажан голдо урда аймагуудай хидал дулаан байгаа гээшье һаа, бороо татаг ороо. Августын арбанда эгээн сэлмэг дулаан үдэр байба. Тэрэ үдэр дулаанай температура сүүдхэ соо дунда зэргээр 18—20, үдэрэй дулаан 26—28 градус хүрөө. Зарим хүйтэншэг үдэр дулаан 8—12 градус хүрэтэрөө бууһан байха юм.

Августын 3-һаа 8 болотор уһээржэ бороожоо. Баргажанда 11 миллиметр, Цакирта, Түнхэндэ, Тэлэмбэдэ, Романовкада, Гүндэдэ —20—25, Хамнигадайда, Горячинскда, Бэшүүртэ, Хэжэнгэдэ, Үдэдэ, Захааминда, Н-Селенгинскдэ—31—40, Охин-Булагта, Петропавловкада, Мухар-Шэбэртэ, Нарһатада—42—45, Доодо-Хурьбэдэ—57, Орлигто—68, Хяагтада—78, Эгэтэдэ—83, Хоридо—103 миллиметр уһатай бороо ороо. Бороогой сүүдхэ соо хэды шэнээнээр ороһые харуулхада Улаан-Үдэдэ—33, Хяагтада—57, Хоридо—60, Эгэтэдэ—66 миллиметр болоно.

Августын 10-най һүни бүхы республика соо бороо оробо. Һалхилад гээ. Ороһон бороо ороoһото ургамалай, хартаабхын эдеэлэлгэдэ, кукурузын гарасада, овощиин ургалгада ехэ туһа болоо. Арбан хоногой туршада дулаан, шииг нойтон дутамаггүй байба.

Шэниисэ һүн элеэтэй болоо. Хартаабха улам томо болоно. 10 сантиметр гүнзэгыдэ газарай хүрьһэн 17—20 градус дулаа барая. Кукурузын эшэ олон намаатай, нилээд үндэр болоһон. Бэлшээриин газарай ургаса улам һэргэбэ. Олон залаата ургамалнуудай үрэһэн эдеэн болоо. Бусад ургамал хүсэд сэсэглээ.

Колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалгын хүдэлмэри түлэб дундаа ябуулагдажа байна. Улаан-Үдэһээ урдуурхи районуудта сабшалангай ургаса һайн. Яруунын, Баргажанай, Загарайн, Хориин аймагуудта эртээр гандуу байжа, газарай гараса нэгэ бага хойшо татагдад гээ. Тиимэһээ үбһэндөө хожомдод гэжэ оробо.

Августын хоёрдохи хахадта кукурузын ургаса хуряалгада таатай зохид уларил байхаар хүлеэгдэнэ. Һарын хоёрдохи хахадай тэн багаар ороoһото ургамалнуудай ургаса түүбэрилэн хуряагдаха.

Ин. КОТОВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ: бага зэргэ үүлэтэй байжа. Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта багаханаар бороо орохо, бэшэндэ—үгы. Республикын хойто хахадта 16—21, урда—21—26 градус халуун, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 9—11, үдэртөө 24—26 градус халуун байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомой пленум тухай информационно мэдээсэл; «Барилгашан — омог нэрэ» гэһэн түрүү бэшэг; БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд; СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин VII съездын дүүрэһэн тухай мэдээсэл.

Фидель Кастрода нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин гэгшэдэй 40 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан эльгээһэн телеграмма энэ хуудаһанда толилогдонхой.

Хоёрдохи хуудаһанда: барилгашадай үдэртэ зорюулагдаһан материалнууд: В. Николаевай «Зэ... замаар» гэһэн очерк, А. Афанасьевай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Геохими болон гадаада далайн хубилалтанууд» гэһэн гаршагтайгаар академик А. Виноградовтай хөөрэлдөөн; А. Митниковэй «Дуралзал—манай, бензин—танай» гэһэн фельетон; хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: республикын һонинууд; А. Тараданкинай «Далижаһан миллионууд» гэһэн статья.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37. отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03647. Зак. № 810.